

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVIII

Kovas — March 7, 1973

Nr. 18

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VLIKAS POSĖDŽIAVO

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Tarybos posėdis įvyko New Yorke vasario 23 d. Svarbesni darbotvarkės dalykai buvo: Valdybos informacinis pranešimas, 1972 m. Vliko apyskaita, 1973 metų Vliko sąmata ir Vliko dokumentų apsauga.

J. Valaitis, einąs Vliko Valdybos pirmininko pareigas, pasidžiaugė, kad jau išėjo seniai ruošta knyga -- dokumentų rinkinys -- "Sovietų Sąjungos -- Vokietijos Agresija prieš Lietuvą". Knyga pradėta platinti. Po to, pranešėjas sustojo prie Vliko finansų, kurie šiuo metu nesąžiningantys. Tai įvyko dėl to, kad kai kurios organizacijos dar neįvykdžiusios savo piniginių įsipareigojimų Tautos Fondui už 1972 m.

V. Vaitiekūnas, sąmatos vykdymo tikrinimo komisijos vardu, perskaitė tikrinimo aktą. Jame pasakyta, kad Vliko Valdyba 1972 metais turėjo \$51,295.22 pajamų ir \$51,153.24 išlaidų. Visos pajamos gautos iš Tautos Fondo. Pagal skyrius visos padarytos išlaidos atrodė taip: bendriesiems organizacijos reikalams, kaip patalpos nuomai, paštui telegrafui, telefonui, raštinės reikmenims, atlyginimams už darbą, kelionėms ir nenumatytoms išlaidoms išleista \$8,624.30, leidžiamiesiems Eltos biuleteniams (lietuvių, anglų, italų, vokiečių, prancūzų kalbomis) \$15,418.60; knygai Sovietų Sąjungos - Vokietijos Agresija prieš Lietuvą \$7,500.00 (1973 m. \$2,500.00); radijo valandėlėms, per kurias kasdieną kalbama Lietuvai ir Sibiro lietuviams \$10,419.39; ir Brazilskų bylai vesti \$7,479.77. Tautos Fondas išleido \$1,363.56. Pateiktą apyskaitą Taryba patvirtino.

Sąmatos sudarymo komisijos pirmininkas ir Tautos Fondo sekretorius J. Pažemėnas referavo 1973 m. Vliko valdybos ir komisijos paruoštą sąmatą. Taryba, imdama dėmesį tai, kad nėra įplaukusios visos pereinamieji metai nenumatytosios pajamos ir dar nepaaiškėjo š.m. galimos turėti pajamos, sąmatos svarstymą atidėjo kitam posėdžiui. Pajamoms ir išlaidoms subalansuoti buvo išrinkta speciali komisija iš V. Vaitiekūno, B. Bieliuko, J. Pažemėno ir Vliko Valdybos vicepirmininko finansų reikalams A. Vakselio.

Valdybos vicepirmininkas J. Audėnas tarybą painformavo apie beveik 30 metų Vliko veiklos archyvo padėtį. Vliko archyvinė medžiaga esanti gana plačiai išsiskleidusi net keliose valstybėse



Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija vasario 20 d. buvo priimta pas Speaker of the House, Carl Alberts, Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga. Iš kairės: ALT vicepirmininkas kun. Adolfas Stasys, minėjimo pradžioje sukalbėjęs invokaciją. ALT atstovas Washingtono dr. Jonas Genys, Jūratė Miclaitė, kongresmanas Carl Alberts, Vasario 16-tos minėjimo globėjas, kongresmanas Daniel J. Flood ir dr. Kazys Šidlauskas, ALT vicepirmininkas.

IŠ IR Į SOCIALIZMĄ Lenkijos ir Čilės pavyzdžiai

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Lenkijoje socializmas užaugino kelis šimtus... milijonierių, daugiausia ūkininkų tarpe. Toks reiškinys nebuvo iš anksto suplanuotas, bet jis toleruojamas, nes yra naudingas socialistinei valstybei. Kaip žinia, 1970 metais Lenkijoje buvo nemaža neramumų dėl maisto stokos, privedusių prie Gomulko režimo pakeitimo. Naujas valdovas Edward Gierek su Maskvos sutikimu pradėjo skatinti žemės ūkio gamybą pagal seniausią kapitalistinį principą: duok laisvę ir nuosavybę. 1972 metais Lenkijos žemės ūkis pagamino 12% daugiau negu 1970 metais. Rekordas Rytų Europoje.

ir vietose. Archyvo dalis esanti Vasario 16 d. gimnazijoje, Eltos draugijos žinioje Muenchene, Lietuvių Archyve Chicagoje, Balfe, prel. Juro "Alkos" archyve Putname, Vliko pirmininko dr. Valiūno namuose, Madrido radijo 1955-1965 m. transliacijų archyvas Ispanijoje ir bėgamųjų metų Vliko raštinėje. Vliko valdyba dėjęsi daug pastangų visą dokumentinę ir archyvinę medžiagą sugabenti į vieną vietą, bet negauna niekur tinkamos patalpos. Buvo prašyti tėvai Jėzuitai Chicagoje naujuose priestatuose duoti 100 kv. metrų uždara patalpą Vliko archyvui. Kol kas klausimas nepaaiškėjo. Taryba, išdiskutavusi klausimą, paprašė p. Vaitiekūną paruošti taisyklių projektą, pagal kurias ateityje reikės atskirti archyvui tinkamą ir sunaikintiną medžiagą.

Posėdžiui pirmininkavo Vytautas Banelis, ūkininkų Partijos atstovas, sekretoriavo dr. Bronius Nemickas, Tautinio Sąjūdžio atstovas. (E)

Tai dėl to, kad Lenkijoje ūkininkas gali turėti 50 hektarų žemės sėnoje Lenkijoje ir 100 ha iš Vokietijos atimtosė rtorijose. Valstybiniams ūkiams (sovchozams) priklauso tik 15% visos žemės, o kolektyviniams ūkiams (kolchozams) tik 1,8 ha. Tiesa, dauguma privačių ūkių yra labai maži, vienos šeimos apdirbami: vidurkis -- 5,4 ha. Tačiau nauja Giereko politika leidžia ir net skatina ūkius didinti, jei tai veda prie produkcijos pakėlimo. Ji privedė priena jos milijonierių kastos susidarymo.

DER SPIEGEL vasario 19 d. Nr. aprašo vieną toki milijonierių. Tai Zdzislaw Korczak, turįs 33 ha sodo. Iš obuolių ir kriaušių derliaus jis taip gerai verčiasi, kad savo dukrai galėjo duoti du milijonus zlotų pasogos, atostogom keliauja į užsienį ir turi išsigijęs švediską Volvo automobilį, kuris Lenkijoje atsieina 10 metų vidutinio uždarbio 300.000 zlotų! (Tos valiutos vertė neaiški. Oficialiai doleris yra vertas 20 zlotų, tačiau pats Lenkijos Bankas perka iš užsienio atėjusius dolerius po 60 zlotų, o nelegaliai gali gauti netoli 100.)

Kaip neskaičiuosi, Korczakui Lenkijoje gera gyventi. Prieš kelis metus jis būtų apšauktas 'kuloku', 'valstybės priešu', šiandien jis beveik didvyris, palaikąs geriausius santykius su vietos partijos sekretorium ir... klebonu. Tokį pat reiškinį galima konstatuoti ir kitose sovietų bloko valstybėse, kur kapitalizmas triumfuoja jam leistose ribose. Jis dar gali būti lengvai sunaikintas, partijai pakeitus savo po

litiką, tačiau ir tuo atveju kapitalizmas paliks savo išpūdingą vizitinę kortelę.

Priešingą vaizdą matome Čilėje, kur pergyvename bandymą įvesti socializmą demokratinio būdu. Čia per rinkimus atėjus į valdžią marksistas prezidentas Allende jau suspėjo nacionalizuoti amerikiečių vario kasyklas, didesnes įmones su 35% viso krašto produkcijos ir 40% žemės ūkio. Rezultatas ūkinis chaosas, privedęs prie prekių išnykimo ir juodos rinkos išsigalėjimo. Infliacija, kurią paskati-

CHICAGOS NEOLITUANAI MINĖJO VASARIO ŠEŠIOLIKTĄJĄ

Minėjimas įvyko 1973 m. vasario 25 d. Lietuvių Tautinių Namų salėje, Chicagoje.

Įnešama korporacijos vėliava ir sugiedamas tautos himnas.

Minėjimą atidarė pirmininkas Algis Mockaitis, trupame žodyje priminė šios dienos susirinkimo tikslą ir pristatė pagrindinį kalbėtoją filisterį Algirdą Garlauską iš Clevelando. A. Garlauskas yra išsigijęs magistrą iš biologijos ir dirba Clevelando State

Universitete, kaip mokslinių programų vedėjas.

Prelegentas išryškino daromą žalą žmogui ir visai aplinkai, kai fabriškai neturi tinkamų apsaugos priemonių. Pastaruoju metu valstybės administracija susirūpino aplinkos tarša, išleido įstatymus, įsteigė agentūras ir pradėjo kovą su tarša. Jau daug šioje srityje čia pasiekta.

Sovietų Sąjungoje, taigi ir Lietuvoje, visos imonės yra valdžios nuosavybė. Jų kontrolė taip pat yra valdžios žinioje. Taigi ir kova su tarša dykdoma tokia, kad nepakenktų gamybai, bet ne aplinkai. Lietuvoje statomi cheminiai fabriškai, montuojamos naftos valymo rafinerijos kurios daugiausia teršia gamtą, orą ir vandenį. Visų naftos atmatų 60% varoma į Baltijos jūrą be jokio valymo. Jei taip ir toliau bus, tai Baltija greitai laiku pavirs negyva jūra.

Lietuvos teritorijoje net keturiose vietose yra padaryti grėžimai ir užtikta keli šimtai milijonų tonų naftos. Pradėjus ją eksploatuoti, nukentės gamtos grožis ir žmonės bei kiti gyviai.

Sovietų S-goje, taip pat ir Lietuvoje, tik 26% gamybos imonių teturi dalinius valymo įrengimus, o likusios -- visai neturi, todėl teršia orą, vandenį ir visą gamtą. O taip pat žaloja ir žmonių sveikatą.

Prelegentas prašė itai kreipti tinkamą dėmesį ir daryti žygių tarptautinėse institucijose, kad Lietuvos gamta ir žmogus okupanto nebūtų žalojami.

Paskaita buvo trumpa, kondensuota, bet labai aktuali ir visų dideliu dėmesiu išklausyta.

Remigijus Vedegys kreipėsi į susirinkusius peticijai parašų rinkimo reikalui. Pažymėjo, kad reikia dar mažiausiai surinkti 30,000 parašų, kad pasiektų imponantiškesnį 100,000 skaičių ir peticiją būtų galima įteikti. Pažymėjo, kad neolituanai nuoširdžiai talkininkavo, ko negalima pasakyti apie kitų organizacijų narius.

Daugeli iš mūsų užliavo patogus gyvenimas ir turima prabanga, kad prarandame norą ir pareigą kovoti už mūsų brolių išlaisvinimą. Patys gyvendami laisvės krašte ir naudodamiesi esamomis laisvėmis, jau nebe norime reikalauti paprasčiausių pilietinių teisių kenčiantiems savo broliams.

Prašo visų pagalbos užbaigti rinkti po peticiją parašus.

Akademine dalis baigta "Gaudeamus".

(Nukelta į 4 psl.)



GRANDINĖLĖ, tautinių šokių grupė, vadovaujama L. Sagio, kovo 18 d. 3 val. p.p. Cuyahoga Community College teatre, 2900 Community College Ave., duos tautinių šokių koncertą, kurį globoja Metro Ethnic Heritage Center. Norintieji pamatyti Grandinėles šokius, turi pasiskubinti užsisakyti bilietus, nes teatre tėra tik 360 vietų. Papildomų informacijų koncerto reikalais skambinkite: 371-4635 arba 442-8674. Nuotraukoje Grandinėlės šokėja Živilė Neimanaitė.

CCC nuotrauka

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

Kongresas, kengūros ir baltieji rykliai...

Šiuo metu Australijoje, Melbourne mieste vyksta 40-sis Eucharistinis Kongresas. Be vietinių katalikų, į šį kongresą yra suvažiavę virš 100.000 piligrimų iš viso pasaulio kraštų. Po piežius atsiuntę vyriausią savo legatą kardinolą L. Shenan iš Baltimorės, kurį pasitiko Sydnėje Australijos ministras pirmininkas G. Whitlam ir savo specialiu lėktuvu nuskraidino į Melbourne. Kardinolas L. Shenan yra valstybės svečias ir jis yra respektuojamas kaip ypatingas asmuo. Visas kongresas vyksta tikrai karnivališkoje dvasioje. Visos didžiosios Melbournomies to gatvės yra ypatingai gražiai išdekoruotos ir papuoštos spalvotomis eucharistinėmis vėliavomis, kai dvi pagrindinės katedros šv. Pauliaus ir šv. Patriko naktimis labai gražiai apšviestos ir duoda išpuodingą vaizdą. Aštuonių kongreso dienų metu, be įvairiausių religinių apeigų, koncertų ir kitų religinių iškilnių, vyksta viešos religinės diskusinės paskaitos, susifinkimai, parodos ir kt. Pats iškilmingiausias kongreso punktas -- Didžiosios Mišios, įvyko vasario 25 dieną didžiajame sporto stadione, kur dalyvavo 250.000 žmonių. Šios mišios buvo transliuojamos per televiziją visam pasauliui. Šis Melbourne kongresas yra pats pirmasis kuriame dalyvauja ir kitų religijų tikintieji, kai anksčiau eucharistiniai kongresai būdavo vien tik katalikams. Be visų kitų įžymiųjų kongreso svečių, jame dalyvauja ir "Sistinos choras", 20 kardinolų ir didelis skaičius vyskupų ir paskirų valstybių bažnyčių galvų. Kongresas, nors ir labai puikiai ir prabangiai surengtas, tačiau kainavo pigiausiai iš visų kitų anksčiau surengtų, tik pusę milijono dolerių, nes, nors Australijoje katalikų ir yra mažiau negu anglikonų, tačiau kongreso rengime dalyvavo ir labai daug prisidėjo, be pačių katalikų, kurie Australijoje yra labai vieningi ir stiprūs ir didžioji visuomenės dalis, kas ir padarė visas išlaidas, palyginti, labai mažas.

Visiems Australijos katalikams ir visuomenei didelį ir čia, beveik nesuprantamą, siurprizą padarė Amerikos juodoji vienuolė sesuo L. Bryan, kuri būdama prie Washingtono vienos juodųjų auklėjimo institucijos direktorė, atskridusi į Sydnę ją sutikusius korespondentus ir televizijos reporterius pasveikino su "Black Power" salutu, t.y. kumščiu iškelta ranka, pasakydama, jog ji remia "Juodosios Panteros" judėjimą, kuris yra labai geras judesiems. Ji viešai pareiškė, kad Amerikoje ir Katalikų Bažnyčia yra rasištinė, skirianti juodus nuo baltų, kas Australijoje iškėlė jiems sunkiai suprantamą abejonių.

Australija, žinoma kaip kengūrų kraštas, pati pradėjo susirūpinti saimomis kongūromis, kurios nors ir yra žalingos, ypatinai ūkininkams, kadangi jos masiniai nuėda pradedantius dygti javus, metų eigoje pradeda nykti ir bijomasi, kad kai kurios jų rūšys visai gali dingti. Seniau būdavo leidžiama jas šaudyti visais metų laikais, nes čia yra daugumas profesionalų kengūrų šaudytojų, kurie iš to labai gerai verčiasi, nes kengūrų kailis yra gana brangus. Paskutiniuoju laiku vyriausybė išleido specialius šaudymui įstatymus, norėdama bent dalinai apsaugoti kengūras. Profesionalas šaudytojas per naktį gali padaryti sau profito apie 300 australiškų dolerių (apie 426 Amerikos doleriai). Kengūrų medžiotojo išlaidos būtų sekančios: išautos šovinių kainuoja 20 centų, žmogui, kuris and žipo ar angliško landrow'r'io su šviesom apakina kengūras, nuo nušautos kengūros mokama po 30 centų, kitus 20 centų mokama valstybinio mokesčio. Medžiotojui nuo kiekvienos nušautos kengūros reikia sumokėti maždaug vienas doleris visų išlaidų, kai jis pats gaus mažiausiai po 4-5 centus už svarą kengūrų mėsos. Geroje naktyje medžiotojas nušauna apie 50 kengūrų, sveriančių maždaug po 50 svarų, nors daugelis jų yra daug sunkesnės, todėl nenuostabu, kad ir kengūrų pradedą Australijoje mažėti.

N.S.W. valstijoje (gyventojų skaičiumi didžiausia Australijoje su sostine Sydnėjumi) yra pradėta daryti tyrinėti mokyklinio amžiaus vaikų, norint iširti ar sportas daro įtakos jaunoms iki 12 metų mergaitėms, jų vystymosi amžiui. Ankstyvesnėse tyrimų studijose buvo rasta, kad sporto šakos kaip plaukimas, atletika ir kitos, daug energijos reikalaujančios, jaunose mergaitėse išsiskleidžia gaminant vyriškų lytinių "testosteron" hormonų, kas jaunoms iki 12 metų mergaitėms duoda fizinį vyrišką pasikeitimą. Buvusieji tyrimai iki šiol buvo nepilnai įvykdyti, todėl negalima buvo padaryti ir pilnų išvadų. Sydnėjaus Sporto Medicinos Institutas, remiant vyriausybę, pradėjo daryti masinius apklausinėjimus ir tyrimus, kaip sunkusis sportas veikia į jaunų mergaičių fizinį vystymąsi, augimą ir patį moteriškumo išsivystymą. Šio instituto direktorius dr. A. P. Miller, prieš pradedant šiuos tyrimus pasakė, jog medicina ži-



Balzeko muziejus Chicagoje kovo 11 d. ruošia metinį banketą Drake viešbutyje Chicagoje, kuriame bus pagerbta Lietuvos garbės konsulė J. Daužvardienė. Nuotraukoje banketui rengti komiteto nariai: Vida Tumasonienė, Mirga Mankienė ir stovi Andrew Yuknis su ponija.

no, kad įvairūs pasikeitimai įvyksta, bet dėl ko ir kaip, tai dar medicinai nepavyko išaiškinti, todėl jo vadovaujamas institutas ir bandys per masinius tyrimus ir apklausinėjimus šį klausimą išspręsti.

Nors Australijos vandenynse ir yra įvairių pavojingų ir nuodingų žuvių, tačiau pati pavojingiausia žuvis yra "Baltasis ryklis". Visoje Australijoje gyvenimo 200 metų istorijoje yra užregistruota, kad rykliai yra mirtinai užmušę ar susėdę apie 500 žmonių. Šie didieji baltieji pabaisos būna iki 40 pėdų ilgio ir pats didžiausias sugautas prie P. Australijos miestelio Port Lincoln, buvo baltasis ryklis svėręs 2225 svarus. Paskutiniuoju laiku visoje Australijoje yra taip gerai veikiantieji paplūdimiuose "Gyvybės Saugotojų" klubai, kad jau ir patys didžiausi rykliai negali prieiti prie besimaudančių žmonių.

Nors Australijoje alus, kurio stiprumas yra 8% ir yra skaitomas australų tautinių gėrimu, tačiau čia daugiausiai yra išgeriama vaisvandenių gėrimų. Darytuose tyrimuose, po 16-kos metų amžiaus per 7 dienas 70.8% išgeria čia vieną ar daugiau stiklų vaisvandenių, kai per tą patį laiką tik 52.1% išgeria tą pačią normą alaus. Vynas čia dar mažiau geriamas ir jo per metus išgeriama kiekvienam žmogui po du galionus, kai Prancūzijoje išgeria žmogus po 30 galionų per metus. Tyrimai parodė, kad daugiausiai vaisvandenių geriama iki 18-19 metų, vėliau pereinanti vėlyvą, skotišką whisky, romą, vodką ir kt. Nuo maždaug 25 metų pradedama gerti daugiausiai alus, nuo 35 metų daugiau geriamą brandy, kaidžinas pradedamas gerti tik nuo 50 metų ir nuo 65 vėl grįžtama prie raudono ir balto vyno.

Prieš kelius metus amerikietis, buvęs katalikų kunigas Ch. Bowers kartu su keliais kitais australais nusipirko seną apleistą ūkį ir įsteigė ten, skirtingą nuo visų

kitų, šeimyninę "komunitą". Čia gyvena kelios šeimos, seniausias yra 93 metų ir jauniausias kelių mėnesių. Jie yra atsisakę bet kurių moderniškojo gyvenimo priemonių ir visus darbus dirba savomis rankomis. Jų ūkis yra Sydnėjaus maisto tolimuose pakraščiuose ir jį dažnai aplanko smalsūs turistai, norėdami pažiūrėti primityvių žmonių gyvenimą. Jis turi įsteigęs vietinių gyventojų (aboridžinų) gyvenimo muziejų ir daugeliu atvejų seka jų gyvenimo būdus. Kol kas, atrodo, visi šio ūkio gyventojai yra patenkinti ir randa daug suidomavusių.

Nors Adelaidė, Pietų Australijos sostinė, ir yra skaitomas ir vadinamas "bažnyčių miestu", tačiau šioje valstijoje yra tik vienintelis įstatymas iš visos Australijos, leidžiantis legaliai daryti abortus. Paskutiniame Australijos Medicinos žurnale yra paskelbta, kad per penkerius metus iki šis įstatymas buvo išleistas, P. Australijoje buvo 44 gimdymo mirtys, kai per paskutiniuosius metus, kada buvo leista abortus daryti legaliai, visoje P. Australijoje nė viena moteris gimdydama nemirė.

Jeigu Amerikoje pačiose populiariausiose sporto šakose, kaip beisbolas, amerikietiškas futbolas, krepšinis ir kt., jų geriausi žaidėjai yra tiesiog dievinami, tai Australijoje, ypatinai N.S.W. valstijoje, pati populiariausia šaka yra "Rugby League" žaidimas be jokių Amerikoje naudojamų šarvų ir aikštėje daug žiauresnis, negu amerikietiškas. Vienas iš gerųjų šio žaidimo žvaigždžių yra buvęs katalikų kunigas J. Cotes, kuris, pagyvenęs Amerikoje, gavęs oficialų Popiežiaus atleidimą, metė kunigystę, vedė Amerikoje ir grįžęs į Australiją žaidžia rugby ir yra labai populiarus moderniųjų dainų dainininkas, pasakydamas, kad jam kaip katalikų kunigui, gimnazijos mokytojui buvo ypatingai sun-

Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

J. Lanskoronskis -- sukaktuvininkas

Juozas Lanskoronskis, Lietuvos gen. štabo pulkininkas, karo attache Paryžiuje, dabar čia ir gyvena, š.m. sausio 7 d. atšventė 80 m. gimimo sukaktuves. Tai ryški lietuviško darbo asmenybė, kurios nuopelnai mūsų tautai atžymėtini.

Sukaktuvininkas gimė 1893 m. Žasiškio vsd., N. Radviliškio vls., Biržų aps. 1911 m. baigė Rygos klasikinę gimnaziją, o 1915 m. Petrapilio istorijos - filologijos institutą. Kurį laiką mokytojaus gimnazijoje ir liet. bendrojo lavinimo kursuose. Vėliau pašauktas į rusų kariuomenę, baigė karo mokyklą. Pairus caro režimui, būrė lietuvių karius Petrapilyje. Grįžęs 1919 m. Lietuvon, buvo paskirtas Biržų gimnazijos direktoriumi, bet pareigų nespėjo pradėti, nes buvo mobilizuotas į kariuomenę. Kovojo su bolševikais, bermontininkais ir lenkais, kaip kuopos ir bataliono vadas. Nuo 1920 m. divizijos štabo viršininkas. Už pasižymėjimus kovose apdovanotas 4 ir 5 laipsnio Vyčio kryžiumi. Taip pat yra gavęs keletą svetimų valstybių ordinų.

Lietuvai apsigynus nuo priešų, J. Lanskoronskis buvo karinės vadovybės pasiūstas į Prancūziją, kur baigė St. Cyro karo mokyklą. Grįžęs dėstė karinį mokslą Aukštuosiuose karininkų kursuose ir karo mokykloje. 1926 m. buvo išvykęs į Briuselio karo akademiją, kurią baigė 1929 m. Po to buvo paskirtas divizijos štabo viršininku, vėliau gen. štabo II skyriaus viršininku, 6 pėstininkų pulko vadu. 1937 m. rudenį buvo pasiūstas kaip karo attache į Paryžių. 1929 m. buvo pakeltas į pulkininko laipsnį. Jei šiandien Lietuva būtų nepriklausoma, neabejojame, kad Sukaktuvininkas būtų atsargos generolas, gyventų Vilniuje ir būtų valstybės aprūpintas pensininkas.

Pulk. J. Lanskoronskis yra ir žurnalistas. Jis rašė daug karinėje ir kitoje spaudoje. Kurį laiką jis redagavo "Mūsų Žinyną". Jis rašė Karde, Karyje, Lietuvos Aido, Europos Lietuvyje, Drauge, Naujienose etc. Jis yra parašęs studiją "Kariuomenės organizacijos bruožai" (1927). Aktyviai dalyvauja Lietuvos laisvinimo darbuose ir Prancūzijos lietuvių bendruomenės veikloje.

Linkime Sukaktuvininkui ilgiausių metų ir sėkmingos veiklos dėl Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atgavimo.

• D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba Vasario 16 d. minėjimą suroošė š.m. vasario 24 d. Victoria Park Rd., sporto ir socialinio klubo salėje. Minėjime įžanginį žodį pasakė Lietuvos atstovas Anglijoje V. Balickas, paskaitą laikė kun. K.A. Matulaitis. Meninę dalį atliko tautinių šokių grupė ir Londono liet. mišrus choras, vadovaujamas Just. Černiaus. Eilėraščius deklamavo Aras Gasiūnas.

• Coventry tą pačią dieną minėjime pagrindinį žodį pasakė DBLS CV sekretorius A. Pranskūnas. Meninę programą atliko solistė Birutė Valterienė.

• Anglijoje Vasario 16 d. minėjimai dar buvo iškilmingai atšventi šiose vietovėse: Wolverhamptone, Derby, Bradforde, Nottinghamame, Manchesteryje ir kt. Čia paskaitas laikė: kun. A. Geryba, V. Ignaitis, dr. S. Kuzminskas.

• Vokietijoje Vasario 16 d. minėjimai buvo suroošti: Hamburge, Vechtoje, Schwetzingene, Kaiserslauterne, Muenchene, Hannoverijoje, Memmingene, Lebenstedte, Stuttgarte ir kt.

• VLB valdyba sudarė 3 asmenų atstovybę prie Nord - Rhein - Vestfalijos vyriausybės. Atstovybės pirmininku išrinktas G. Šimkevičius iš Bocholto, o nariais: L. Vilčinskas ir A. Pacevičius.

• Š.m. kovo 17 d. Huettenfeldo (Romuvos) apylinkės valdyba, vadovaujama vyr. mokyto S. Antanaičio, gimnazijos patalpose ruošia lietuvių - latvių vakarą. Būtų gerai, kad tokie kultūriniai vakarai būtų ruošiami ir lietuvių - estų kultūroms ugdyti.

• Šiuo metu Vasario 16 gimnazijoje mokosi 92 mokiniai. 13 naujų mokinių įstojo tik ką atvykę iš Lietuvos.

• Kun. J. Urdzė Annaberge (prie Bonnos) pakvietė naujai atvykusius iš Lietuvos atšventi N. Metų. Į šį pobūvį atvažiavo pilnas autobusas lietuvių. Jie buvo sužavėto tokio nuoširdžiu priėmimu. Šeimos 4 dienas gyveno atskiruose kambariuose. Vėliau žaidė, smaguriavo, džiaugėsi laisve. Daugelis atvykusiųjų vėl gavo progos dalyvauti lietuviškose pamaldose. Vaikai buvo paraginti mokytis Vasario 16 d. gimnazijoje.

• Š.m. vasario 10 d. senelių prieglaudoje, Vechtoje, mirė Bronius Gotautas. Velionis buvo gimęs 1901 m. balandžio 15 d. Andriejaičių kaime, Pagramantų jė, Šilalės valsčiuje, Tauragės pas. Per karą pasižymėjo žydų gelbėjimu. Dėl to nacių buvo suimtas ir išvežtas į Vokietiją darbams. Rėmė Tautos Fondą, lietuvišką spaudą.

ku būti geru savo pareigose, važinėjant su savo klubo ir Australijos valstybine rugby komanda, todėl ir atsakymas kunigystės buvo jam jo sunkiausia gyvenimo valanda.

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: (216) 431-6344

MAILING ADDRESS

P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

RUOŠKIMĖS ALT S-gos SEIMUI

Ruduo ir pavasaris yra lietuvių organizacijų seimų bei konferencijų sezonas. Artėjant pavasariui vienas iš pirmųjų seimų numatomas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas, kaip jau buvo skelbta Sąjungos Centro valdybos spalio mėn. aplinkraščių, įvyks gegužės mėn. 26, 27 dienomis, šeštadienį ir sekmadienį, Troy Hilton Inn patalpose, Detroito.

Trys mėnesiai labai greitai prabėgė, todėl jau pats laikas Sąjungos nariams pradėti pasiruošimo darbui, o jų yra daug. Lengva surašyti seimo dienotvarkę, bet svarbu iš anksto apgalvoti, kad ji būtų tinkama, laikui ir teisingu būdu įgyvendinta, ko paskutiniui laikui labai pradedama pasigėsti kitų organizacijų seimuose.

Nedelskime išrinkti ALT S-gos seimą siunčiamus skyrių atstovus ir visi kartu savo skyrių susirinkimuose išdiskutuokime S-gos veiklą liečiančius klausimus, kad jie galėtų seime kalbėti vieno savo skyriaus vardu. O tų klausimų ALTS-gos seimuose būna daugiau nei kitų, nes faktiškai čia vyksta du seimai. Pasiųskime vienam prasideda Vilties Draugijos narių suvažiavimas, kurio programoje taip pat yra daug svarbių klausimų, ką nesenstancijais žodžiais apibūdina Tumas-Vaižgantas jo monografijos 183 psl., būtent:

-- Vilties kelias, kaip žinia, buvo platus ir aiš-

kus. Ji ėjo laikydamosi tautinių tradicijų pritarinama tam, kas buvo tautai naudinga ir neigė visa, kas buvo per anksti ar visai netinkama mūsų tautai. Viltis nepataikavo kuriam nors luomui ar partijai.

Vilties įkūrėjas tuo ke- liu ėjo, tų idealų siekė ir

stengėsi juos įgyvendinti. Nuo tų žodžių praėjo daug laiko, bet jie tebėra gyvi ir aktualūs. Pasikeitė žmonės, jų gyvenimo sąlygos, daugelis likom išblaškyti po svetimus kraštus, bet mūsų idealai ir principai liko tie patys.

Tačiau, kad organizacija išliktų gyva, ryžtinga ne vien savo įstatuose bet ir jų įgyvendinime, veikloje aktyviai turi reikštis ne vien išrinkta vadovybė, bet ir visi nariai, o itin skyrių vadovybės. Juk mūsų veikla tokia plati ir ša-kota. Jei suvažiavimuose išklaustos paskaitos yra palydimos tik plojimu ir grįžę org-jos atstovai vėl dviem metams viską pamiršta, tai mūsų organizacinė ateitis bus neilga.

Tik visų Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos narių bei rėmėjų ryžtu ir pastangomis pajėgsime ir toliau siekti organizacinių bei tautinių tikslų per žurnalą "Naujoji Viltis" ir du kart savaitėje skaitytuos lankantį laikraštį "Dirva".

(eč)

laiškai Dirvai

Dėl a.a. poeto Fausto Kiršos palikimo

Labai apgilestauju, kad turiu rašyti šį laišką, liečiantį a.a. poeto Fausto Kiršos palikimą ir jo raštų išleidimą.

Poetas Stasys Santvaras (Faustas Kirša "Palikimas" -- 299 psl.), "Leidinio sudarytojo paaiškinimuose" ir įvairiom program per spaudą ("Dirva 1969, 12, 10, "Darbininkas" 1972, 3, 24), meta tiesą neatitinkančius kaltinimus a.a. Fausto Kiršos draugams, kurie laikė užšaldę Vėlio-nio santeipų likutį ir tik po de-vynerių metų pavykę įjatsildyti, tuo užgesdami Fausto Kiršos po-mirtinių raštų išleidimą.

1963 m. rugsėjo mėn. 26 d., a.a. Faustui Kiršai esant Slaugymo Namuose (Bayside Nursing Home), jam prašant, visi jo daiktai, rūbai, rankraščiai, knygos, žurnalai, laikraščiai ir televizija, prie liudininkų buvo pervežti ir mūsų namus (Genės ir Broniaus Mickevičių butą -- 8 Mt. Cushing Ter. Dorchester Mass).

Velionio raštai, rankraščiai ir užrašai buvo surankioti ir su-

dėti į vieną lagaminą. Lagaminas buvo nuvežtas Faustui Kiršai į Slaugymo Namus. Jį peržiūrėjęs, po savaitės, ar dviejų vėl grąžino man sakdamas: "Tai ir bus viskas, ką palik-siu iškeliaęs anapus".

Taip pat prie liudininkų, Faustas Kirša paprašė, kad aš perimčiau jo santeipus ir tvarky-čiau jo visus finansinius reika-lus.

Faustui Kiršai mirus, sekan-čią dieną -- 1964, 1, 6, p. Lem-berty bute, buvo sukviešti Bos-tone esančių organizacijų atsto-vai, rašytojai, Keleivio redak-torius, Lietuvių Enciklopedijos leidėjas ir aš, pasitarti dėl Fau-to Kiršos laidotuvių. Ten viešai buvo pareikšta pas ką randasi Vėlio-nio daiktai ir jo santei-pos.

Iš Fausto Kiršos santeipų ir au-kų (aukų susidarė \$560,00), bu-vo apmokėtos Slaugymo Namų, ligoninių, vaistų, masažistės, lai-dotuvių, paminklo sąskaitos ir pasi-ųsta \$100,00 Fausto Kiršos broliui J. Bružui į Kauną. San-

taupų ir aukų likutis buvo laiko-mas banke, Fausto Kiršos pomir-tinių raštų išleidimui.

Fausto Kiršos "Palikimas" -- pusi. 299, poetas Stasys Santva-ras rašo: "Jei minimas santeipų likutis tuč tuojau po jo mirties bū-tų buvęs panaudotas jo raštams spausdinti, kaip buvo užsimojęs Poeto atminimą įprasminti Lie-tuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, šiandien turėtumėm F. Kiršos raštų tris ar keturis to-mus, aprėpiančius beveik visą jo poetinę kūrybą. Deja, kaip šian-dien besielvartautumėm, mini-mas J. Kapočiaus sumanymas atsitrenkę į neįveikiamas kliu-tis".

Gerb. Juozas Kapočius labai gerai žinojo kur yra santeipų li-kutis ir kiek jo yra, jokių kliūčių iš mano pusės nebuvo daroma, nes jis to santeipų likučio nie-kad ir neprašė.

Netiesa, kaip poetas St. Sant-varas vėl rašo: ("Palikimas" -- 300 pusi.) "Žmonės (p. Genė ir dr. Bronius Mickevičiai), ku-riems Faustas Kirša patikėjo sa-vo žemiškąją mantą, atvežė ir įteikė man tik vieną jo valizą..." Tuoj po a.a. poeto Fausto Kiršos mirties, praslinkus dviems ar trimis savaitėms, p. Juozas Kapočius išsivežė lagaminą su Fausto Kiršos raštais, rankraš-čiais ir užrašais ir televiziją ir perdavė St. Santvarui. Taigi Fausto Kiršos raštai, rankraš-čiai ir užrašai St. Santvaro dis-poziicijoje buvo nuo 1964 m. pra-džios.

Toliau St. Santvaras teigia: ("Palikimas" -- pusi. 307) "Pa-likimo leidyba sutriko ilges-niam laikui... vieni norėjo ne-delsiant, tuč tuojau po F. Kiršos mirties, jo raštus leisti, o kiti tom pastangom nepritarė. Su regimu rūpesčiu į tą reikalą buvo įsijungusios net trys Liet. rašy-tojų d-jos valdybos... Sekmin-giausia buvo dabartinė LRD-jos valdyba -- jai pasisekė "atšildy-ti" Vėlio-nio santeipų likutį..."

Jei raštų išleidimui būtų me nepritarė, tai ir lagaminas su poeto Fausto Kiršos rankraš-čiais, užrašais ir raštais būtų me neatidavė.

Pareiškiu, kad nei viena LRD-jos valdyba, dėl a.a. poeto Fau-to Kiršos santeipų likučio (ma-ne nesikreipė).

Kai iki 1969 metų Fausto Kiršos raštai dar nebuvo sureda-guoti, buvo kreiptasi į LRD-jos pirm. p. Aloyzą Baroną, kad pa-darytų atitinkamus žygius dėl Fausto Kiršos raštų spausdini-mo.

Pasikeitus LRD-jos valdybai, 1970 m. sausio mėn. 24 d., tuo pačiu reikalu kreipiausi į Tėv. Leonardą Andriejų. Gerb. Tėv. Andriejus pažadėjo padaryti vis-ką, kai tik perims LRD-jos pir-mininko pareigas. Tų pačių me-tų rudenį vėl tariausi ir prašiau, kad LRD-ja perimtų Fausto Kiršos santeipus. Tėv. L. Andrie-kus pareiškė, kad perims tik ta-da, kai raštai bus paruošti spau-dai.

A.a. poeto Fausto Kiršos san-teipų ir aukų likutis niekad ne-buvo užšaldytas, tad jo ir nere-iškė atšildyti, anaipol, raštų redagavimas buvo užšaldytas, nes Fausto Kiršos rankraščių, raštų ir užrašų, poetas St. Santvaras turėjo nuo 1964 metų pradžios, o redaguoti pradėjo tik 1969 metais. Štai jo paties žodžiai: "...konkrečiai F. Kiršos raštų redagavimą pradėjau 1969 metų ankstybą rudenį, o per rašytą rankraštį leidėjams įtei-kiau 1971 m. prieš Kalėdas". ("Darbininkas" -- 1972, 3, 24).

Niekad neatsisakiau, a.a. po-eto Fausto Kiršos raštų spaus-dinimo reikalui, su jo bičiuliais ir draugais nei tartis, nei ko-operuoti.

Dėl a.a. Fausto Kiršos laiškų, dedikuotų knygų ir kt., ku-riuos randasi pas mane, tariau-si su St. Santvaru ir Tėv. L. Andrie-kum. Padarysiu taip, kaip LRD-ja nutars.

Gerbdamas mūsų labai artimo ir brangaus bičiulio a.a. poeto Fausto Kiršos atminimą, įank-tyvesnius poeto St. Santvaro kal-tinimus spaudoje neatsakiau.

1972 m. gegužės mėn. 30 d., LRD-jos pirmininkas Tėv. Leo-nardas Andriejus jau raštu pa-prašė a.a. Fausto Kiršos santei-pas pervesti LRD-jai, ką pa-da-riau 1972 m. birželio mėn. 5 d. Cituoju iš man, 1972 m. birže-lio mėn. 9 d. Tėv. Leonardo Andriekaus rašyto laiško: "Nuo širdžiausiai dėkoju Jums už per-vedimą Fausto Kiršos palikimo Lietuvių Rašytojų Draugijai..."



Philadelphijos ateitininkų kvintetas kuris šį šeštadienį, kovo 11 d. Minkų radijo programos rengia-moje talentų popietėje išpildys meninę programą. Popietėj taip pat bus renkama "Miss Lithuania of N.E." Baliai įvyks Bostono lietuvių piliečių klubo auditorijoje, trečiame aukšte. Visi lietuviai kviečia-mi šioje popietėje dalyvauti, nes ne tik galės pasidžiaugti menine programa, pasigrožėti lietuvaiteimis gražuolėmis, bet ir patys išbandyti laimę dalyvaudami šokių konkurse.

K. Čikoto nuotrauka

APYNASRIO VERGAI

Apynasris yra arkliai ant galvos maunamas pakinktas. Taip apibūdina apynasrį "Dabartinės lie-tuvių kalbos žodynas". Duodamas ir apynasrio naudojimo pavyzdys: "ve-da arklį už apynasrio".

Užmautas ant arklio galvos pakinktas paver-čia arklį vergu asmens, kuris turi savo saujoj ap-nasrio vadžias. Arklys klusniai seka tą, kuris jį veda. Apynasris rikiuoja vedamą arklį: per pievą, per pūdymą, per žvyrą ar gruo-dą -- arklys klusniai seka tą, kurio rankoje apynasrio vadelės. Ark-lis pavergtas, sudraus-mintas, praradęs savo iniciatyvą...

Apynasrio vergo filo-sofiją noriai prisiima tam tikra politinės išei-vijos dalis. Nors pats po-litinio egzodo iš tėvynės faktas privalėtų išseivio dvasioje būti jo nekeičia-mu apsisprendimu už Lie-tuvos laisvę, tačiau lai-kas, gėrbūvis ir tam tik-ras lengvapėdiškumas eg-zodo faktą atpaūkia "kur vėjas pučia" atnašomis. Žmonės ima galvoti, kad keli "praregėję" rėks-niai už "susipratimą" su okupantu, skelbia kaž-kia naują tiesą. Tokie in-dividai nė pajust nepajun-ta, kad ant jų galvos už-maunamas "bendravimo su Lietuvos liaudimi" apynasris. Kada apynas-ris užmautas, veda tas, kas turi savo saujoj ap-nasrio vadeles...

Apynasris, atrodo, stipriai įtvirtintas ant galvų tų, kas lankėsi ok. Lietuvoje, o sugrįžę į sa-vo saugų gėrbūvį, įpil-nutinę politinę laisvę, jau tyli, lyg pilna burna van-dens. Toks turistas, gink Dieve, neprasižios apie ok. Lietuvos padėtį, nors jis jau tapo atsakingu liu-dytoju už Lietuvos lais-vę. Tokia apgailėtina ty-la nėra "gera byla" Lie-tuvos laisvės naudai. Tai

pasyvi talka okupantui.

Žinomas yra narsus Don Kuraičio elgesys, kada jis doro žmogaus užside-gimu pareiškė protestą prieš Lietuvos okupaci-ją. Jis buvo tas, kuris matė. O kur tie kiti šimtai, kurie lankėsi ir matė? Ar jie jau apynasrio vergai, apgai-lėtinios kreatūros, ir Amerikos laisvės sąly-gose pradėję baidytis to-limo enkavedisto grasi-nimų? Kelionė ok. Lie-tuvon įpareigoja suvokti atsakomybę prieš istori-ją. Lengvapėdiškam tu-ristavimui čia nėra vie-tos. Kiekviena patrioti-nio leidinio redakcija pa-siilgusi tokių liudininkų, kurie buvo ir matė. Detalės sukurs ir visuo-tinį, pilną vaizdą. Buvo Rūkienė, Armonienė, Tautvaišienė Sibire ir paliudijo. Gi daugelis mū su inteligentinio lygio as-menų buvo ok. Lietu-voje, o patirtus vaizdus ir išgautus ten faktus netgi nesąžiningai nutylėjo. Nebūtina teisintis giminių saugumu, etc. paliudi-jimai gali būti be pavar-džių. Redakcija žino, kas juos patiekė.

Kitai elgėsi lietuviai, dar prieš pirmąjį karą, emigrantai. Aplankę Lie-tuvą, jie skaudžiai plie-kė savo korespondencijo-mis carinės okupacijos faktus. Apynasrių ant sa-vo galvų jie tikrai nede-monstravo. Toki apynas-rį, net pasigardžiuoda-mas, demonstruoja L. Dambriūnas (Akiračiuo-se).

Kai kuriems intelektu-alams, mokslavyriams, meno, rašto žmonėms, sovietiniai žongleriai už mauna apynasrį itin mik-liai. Taip purvinos išvaiz-dos lapuko "Gimtasias Kraštas" triukai. Šis la-pas igudo "respektuoti" apynasrio apmövimui nu matytas aukas. Va, koks nors poetas blyksteli la-puke savo nuotrauka, ir gimtakraštininkai galvo-ja: "šis jau nekeiks oku-pacijos! Va, kurio nors vokalistą padirginimas -- pasirodė jo gerai įdai nuota plokštelė! Va, ir dailininkui respektas: bu-vo paroda, gera paroda, galėtų būti ir Vilniuje! Su šiais naiviais, lėkš-tais, vaikiškais triukais "Gimtasias Kraštas" ta-riasi "papierkęs" tuos,

kurių vardą ar išvaizdą atkiša purvinos spaudos puslapyje.

Nuostabu! Kartais "sėkla" pakliūva į gerą gruntą. Atsiranda ir to-kių, kam tas įžulus bro-vimasis į jo privatumą ima patikti. Matai, ir ma-ne pastebėjo! Tai atsar-gus žuvelių gaudymas la-bai drumstame vandeny. Tai apynasrio papuošimas laukinėmis gėlytė-mis. Bet, svarbu įsisąmo-ninti: tai apynasris!

Išseivškųjų rašytojų knygų leidyba Vilniuje, dailės parodų organiza-vimas, netgi tik pasėdė-jimas prie vieno staliu-ko su Lietuvos laisvės idėją žudančiais kvislin-gais, jau ir visai patiki-mas, ilgam, apynasris. Šitoks tikrai buvo ir ne-matė, klausėsi ir negir-dėjo, pažino Lietuvos su-verenumo genocidą, bet savo apynasrišku klusnu-mu, savo prokvislingiška ty-la pritarė tam genoci-dui.

Apynasrio vergai įvai-rūs, jų klusnumo apynas-riui motyvai labai mar-gi, dažnai atvirkščiai pro-porcingi jų intelektui ir išseivijoje užimamai vie-tai. Tačiau ty-la, pasyvus pritarimas kvislingi-nėms nuotaitoms, įsitiki-nimas, kad šis status quo Lietuvos ir lietu-vių nežudo -- suniekins jų "orumą", prestižą, is-torinio vyksmo išmān-mą būsimosios Lietuvos istorijos puslapiuose.

Ir Adomo Mickevi-čiaus laikų lenkų emi-gracijos sukūriai, pasi-metimas ir ieškojimai liudija mums dabar, kad dalis politinės emigraci-jos nieko nepasimoko ir nieko neišmoksta. O juk dabartinė Lietuvos okupa-cija yra pragaistingesnė už ano meto carinę Len-kijos okupaciją.

Laikai keičiasi, bet apynasrio vergų filosofi-ją visad veislasi emigran-tų masėje. Tos "filosofi-jos" ekspozicija gal tal-kins ir vergams pajusti, kas yra laisvė ir beato-dairinė kova dėl laisvės?

(j)

WELDING FIXTURE AND
MACHINES
IMMEDIATE OPENINGS
FOR
ELECTRICIANS
FIXTURE BUILDERS
MILL HANDS
HYDRAULIC FITTERS
DAY AND NIGHT SHIFT
Full benefits. 58 hour week.
DOLLAR ELECTRIC CO.
31200 STEPHENSON
MADISON HEIGHTS, MICH.
(12-18)

Genė Mickevičienė
Dorchester, Mass.

NUOMONĖS IR PASTABOS

LAIKAS REALIAI TVARKYTIS

Ilgai užtrukusi nesantika tarp šiuo metu vadovaujančių JAV Lietuvių Bendruomenei ir Amerikos Lietuvių Tarybai yra viešapaspalvis. Daugeliui mūsų šis ginčas yra labai įkyrėjęs, nesuprantamas ir net nepateisinamas. Įkyrėjęs, nes jis drumsčia visuomeninės veiklos nuotaiką, nesuprantamas, nes jam tęsti net rimtų priežasčių nėra. Pagaliau, jis yra nepateisinamas, nes labai trukdo net ir lietuvių išlaikymo darbą -- persimesdamas į jaunesniasias kartas ir jas suksaldydamas vyresniųjų pavyzdžiu.

Apie šį konfliktą daug rašyta, dar daugiau kalbėta. Tad nenuostabu, kad jis yra įkyrėjęs "iki ausų". Nebenorima apie jį nieko girdėti, dar mažiau skaityti. Greičiausiai dėl to, kad jau pradedama netikėti jo patenkinamu išsprendimu. Ne viltyje laukiama, kad ateityje dalykai savaime išsispres. Laikas juk geriausias gydytojas! Laiku pasikliauti gal ir būtų galima, jeigu konfliktas nebūtų aštrinamas. Svarbiausia, jei jis nepersimetų į jaunesniasias kartas. Kas atidžiau seka JAV lietuvių gyvenimą, tas su širdgėla su manimi turės sutikti, kad paskutiniųjų 2-3 metų įvykiai rodo priešingai. To išvadoje dar kartą prašau visų kantrybės šiam ginčui "tiesiai įakis pažūrėti". Svarbiausia, paieškoti kelių ir būdų jam sėkmingai užbaigti.

PRIVAČIAM POKALBY PROBLEMA LENGVAI IŠSPRENDŽIAMA

Išsikalbėkite dėl jo su pirmu sutiktu lietuviu, paskui su antru, trečiu ir t.t. Beveik kiekvienas iš jų privačiam pokalbyje nurodys eilę paprastų būdų šį ALT ir JAV LB-nės ginčą sėkmingai išspręsti. Dar daugiau, privačiai kalbėdami net ir su šiomis institucijom vadovaujančiais, pamatysime, kad ir jie sutiks, jog ginčui užbaigti reikia tik truputėlį geros valios. Deja, oficialiuose jų pačių institucijų susitikimuose bendros kalbos niekaip negalima sukliauti. Dar daugiau, pasitaruoju metu visos oficialios pastangos ginčui užbaigti yra nutrūkę!

KUR ŠUVA PAKASTAS?

Sėkmingam ginčo užbaigimui, atrodo, trugdo bent trys priežastys:

DR. ANTANAS BUTKUS

a. Ginčytinų sąvokų su maišymas,
b. asmeniškumai,
c. jam spręsti tinkamų sąlygų (organizacinio aparato) nebuvimas.

Ginčui sėkmingai išspręsti, pirmiausia, reikia pašalinti jį sukeliančias priežastis. Šiame atvejuje tikrąsias priežastis yra net sunku atpažinti: per eilę metų ginčytiniai dalykai susipainiojo į labai sunkiai išnarpiojamą reiškinį. Sąvokoms susimaišius, nebeišskiriami argumentai. To pasekoje tuos pačius argumentus vartoja abiejų šalių tezęms paremti. Svarbiausia, ginčui išnarpinti, iki šiol nebuvo sudarytas pastovus organas iš nuosalyje stovinčių asmenų.

KUR GINČO ESMĖ?

Kaip žinome, Amerikos Lietuvių Taryba ir JAV Lietuvių Bendruomenė siekia tų pačių tikslų tik kiek skirtingais būdais. Konfliktas atsiranda ne tiek dėl tų institucijų skirtingų siekimų, kiek dėl jų tikslų panašumo. Ne tik tikslai, bet ir resursai ir darbo jėga ateina iš absoliu-

čiai tų pačių šaltinių -- JAV-se gyvenančių lietuvių. Ta tikslų, resursų ir darbo jėgos tapatybė ir veda į veiklos paralelizmą. Pastarasis mažina atliekamo darbo produktyvumą, sukelia nereikalingą konkurenciją, pavydą ir iš to kylančius asmeniškumus.

ORGANIZACINIAI SKIRTUMAI NĖRA ESMINIAI

Pripažįstame, kad yra neesminio skirtumo organizaciniam susitvarkymui tarp JAV LB ir ALT. Kaip žinome, ALT yra sudaryta iš JAV lietuvių organizacijose rinktų atstovų. Kadangi į organizacijas pakliūti reikia pareikšti norą, tad ALT organizacijai priklauso tik aktyvūs lietuviai, dalyvaujantys organizacijose. JAV LB-nės Tarybos rinkimuose teoretiškai galėtų dalyvauti visi JAV-se gyvenantieji lietuviai. Tad LB, idealiai imant, apima visus

TRUCK DRIVER OPPORTUNITY

Semi-drivers needed for over-the-road auto hauling. Applicant must meet Department of Transportation requirements and have good driving record. Call Jack Lewis, 313-326-3300. AUTOMOBILE TRANSPORT INC. Wayne, Michigan. An Equal Opportunity Employer (17-23)

PLASTIC MOLD MAKERS MACHINE HANDS

With experience on basing mill or radial drill DUPLICATOR OPERATORS

Familiar with true trace 3D

Minimum 3 yrs. exper in Plastic Mold Making. To work nights, 58 hr. wk. all benefits, profit sharing retirement program, good steady employment.

CORVER ENGINEERING

9440 Grinnel Detroit, Mich. 48213 313-571-0110 (15-24)

SENIOR TOOLMAKER

We have immediate need for a toolmaker with a minimum of 3 years experience building short run dies. Candidate must be able to perform assigned duties with limited supervision. Liberal company paid benefit package and competitive starting rate.

Contact in confidence

R. I. Masal

Bailey Meter Company

1050 Ivanhoe Rd. Cleveland, Ohio 44110

Phone 216-943-5500



Babcock & Wilcox

An Equal Opportunity Employer M/F

(16-19)

\$5 PER HOUR AND FLORIDA VACATION LIVING

Fast growing Florida converter needs experienced flexographic pressmen and laminator operators. Top wages, permanent positions.

Call J. C. Smith

305-238-5961

Or Write

Arnold Cellophane Corporation

P. O. Box 370

Miami, Florida 33157

(17-21)

lietuvius -- organizavus ir organizacijoms ne priklausančius. Teoretiškai žiūrint ir jauni ir seni, ir aktyvūs ir pasyvūs turi teisę dalyvauti rinkimuose ir būti renkami LB Tarybon.

TEORIJA, DEJA, LABAI SKIRIASI NUO PRAKTIKOS

Praktikoje šia teise pasinaudoja labai nedidelis nuošimtis visų JAV lietuvių. Apgailėtinais mažas jų nuošimtis renka LB Tarybą, darmenkesnis apylinkės valdybas ir kitus LB organus. Gi iš tiesų labai graudus jų skaičius aktyviai dalyvauja JAV-bių Lietuvių Bendruomenės veikloje. Tas aktyviųjų skaičius, deja nebeauga, bet jau mažėja...

KAME NEDALYVAVIMO PRIEŽASTIS?

Visuomeninis darbas mūsųose yra laisvanoriškas. Jis ne tik neapmokamas, bet ir nedėkingas, nes neproduktingas. Garbės ir tos nedaug, nes užimtos "valdžios" posto pajėgumas ir įtakingumas labai nedidelis. Šioje padėtyje "valdžion" nedaug kas veržiasi. To pasekoje ir JAV-bių Lietuvių Bendruomenė nėra sunku "užvaldyti". Reikia tik truputėlį noro ir pasiorganizavimo. Tad nenuostabu, kad "aktyviųjų bendruomenininkų koalicija" jau turi monopolį į JAV-bių LB-nės centrinių organų sudarymą ir jų užvaldymą.

(Bus daugiau)

PROTOTYPE MACHINIST

Excellent opportunity for a high school grad with 2 to 3 years work experience in a toolroom prototype model shop or a machine shop apprentice. Specializing in precision machining with emphasis on sheet metal forming machines. Successful candidate will fabricate prototype. Interest in N/C training desirable.

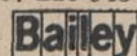
Contact in confidence B. T. O'Shea

Bailey Meter Company

29801 Euclid Ave.

Wickliffe, Ohio 44092

Phone: 216-943-5500



BABCOCK & WILCOX

An Equal Opportunity Employer M/F (16-19)

OWNER OPERATORS

CAB OVER TRACTORS. MILEAGE EARNINGS MIDWEST AREA. MUST PASS DOT QUALIFICATIONS. CONTAINER TRANSIT INC.

MILWAUKEE, WIS.

TOLL FREE CALL --

1-800-358-3951

(16-18)

WANTED AT ONCE

1ST CLASS SKILLED

PUNCH PRESS

SET UP MEN AND OPERATORS Experienced for new horizontal and vertical automatic feed minster presses.

1st & 2nd shift.

Many fringe benefits & excellent working conditions.

KENDALE INDUSTRIES INC.

8600 EAST PLEASANT VALLEY RD.

INDEPENDENCE, OHIO

An Equal Opportunity Employer

(16-22)

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

CHICAGOS NEOLITUANAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

Meninė dalis susidėjo iš scenos vaizdelio, dailiojo žodžio, muzikos, dainos, baleto ir tautinių šokių.

Montažą paruošė Genovaitė Modestavičienė, o įvykdė jaunieji korporantai. Pora valandų prakšėjo, kaip kaleidoskopas.

Pirmieji pasirodė su vaizdeliu iš Vinco Krėvės "Skerdžiaus" Senis Lapinas, nors ir žinomas melagis ir pagyrūnas, bet visų gerbiamas ir branginamas, ypač moterų ir vaikų. Moterims jis pagelbsti kasdieninėse problemose, o jos atsilygindamos jį palapina skanesniu valgio kąsneliu. Jis myli mišką, o ypač Grainio liepą ir savo likimą su ja surišęs. Paklaustas kiek dar ilgai gyvens, jis ne dvejodamas atsako -- tol kol stovės Grainio liepa. Ir kada Grainys nukerta gražulę liepą, Lapinas suglemba ir daugiau nesikelia.

Jaunieji aktoriai vaizdžiai parodė žmonių ir Lapino problemas. Dalyviai: Vida Gerštikaitė, Alvyda Guobytė, Alvydas Jonikas Eglė Juodvalkytė, Marius Kasniūnas, Danutė Noltė, Linas Regis, Daiva Vaitkevičiūtė ir Rita Valkiūnienė. Režisavo: E. Juodvalkytė, L. Regis ir D. Vaitkevičiūtė. Apšvietimas Č. Rukuižos. Žiūrovus su apysaka supažindino E. Juodvalkytė.

Petro Vėbros vaikaitė Rita pūtė klarnetą, o pianinu palydėjo Živilė Modestienė.

Poezijos montažą atliko: E. Juodvalkytė, A. Matutytė ir D. Vaitkevičiūtė.

Gracingai baletą pašoko Kornelija Baipšyte.

Vyrų kvartetas (ar kaip jį pavadinti) pritarant instrumentams išpūdingai padainavo kelias populiarias dainas. Publika taip buvo sužavėta, kad privertė bisuoti. Ansamblių sudarė: V. Dargis, Z. Mikužis, A. Modestas, L. Narbutas ir S. Strokus.

Pabaigai, per du išėjimus, tautinių šokių grupė, vadovaujama Nijolės Pupienės grakščiai pašoko šustą, vėdarą, kepurinę ir ketvirtainį. Akordeonu palydėjo Petras Blekys.

Itarpose visi dalyviai bendrai dainavo liaudies dainas. Vadovais buvo V. Dargis, A. Kašuba, V. Mažeika, A. Plytnikas ir kt. Programai įdomiai vadovavo filisteris dr. Vytautas Dargis, protarpiais ir pats aktyviai įsijungdamas į vieną ar kitą pasirodymą.

Nuotaika visų dalyvių buvo pakili ir linksma. Vyresniųjų korporantų galėjo būti ir daugiau. Neatvykę į šį renginį daug mustojo, o dalyvavę pamatė koks gajus, energingas ir patriotiškas yra jaunimas. Jaunimas sudarė didesnę pusę dalyvių.

Antanas Juodvalkis

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1973 METAIS

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, 1973 metais organizuoja 12 turistinių ekskursijų į Lietuvą. Lietuvoje visos ekskursijos viešės 11 dienų -- Vilnių, Kauną, Druskininkuose ir Trakuose. Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vežti žmones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 12 metų. Jo ekskursijos tvarkingai suorganizuotos ir vyksta sklandžiai.

- NR. 1 GEGUŽES 21 D. 15 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS -- \$750.00
- NR. 2 GEGUŽES 28 D. 16 DIENŲ (SU LENINGRADU) ĮS CHICAGOS \$798.00, ĮS NEW YORKO \$700.00
- NR. 3 BIRŽELIO 3 D. 17 DIENŲ (SU LENINGRADU) ĮS CHICAGOS \$863.00, ĮS NEW YORKO \$765.00
- NR. 4 BIRŽELIO 25 D. 15 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS -- \$815.00
- NR. 4A BIRŽELIO 25 D. 21 DIENA (SU ROMA) ĮS CHICAGOS -- \$980.00
- NR. 5 LIEPOS 9 D. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS \$825.00, ĮS NEW YORKO \$725.00
- NR. 5A LIEPOS 9 D. 21 DIENA (SU ROMA) ĮS CHICAGOS \$980.00, ĮS NEW YORKO \$880.00
- NR. 6 LIEPOS 15 D. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS \$835.00, ĮS NEW YORKO \$738.00
- NR. 7 LIEPOS 19 D. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS \$825.00, ĮS NEW YORKO \$725.00
- NR. 8 RUGPIŪČIO 1 D. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS -- \$825.00
- NR. 9 RUGPIŪČIO 13 d. 21 DIENA (SU ROMA) ĮS CHICAGOS -- \$980.00
- NR. 10 RUGPIŪČIO 22 d. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS \$800.00, ĮS NEW YORKO \$700.00
- NR. 11 SPALIO 1 D. 15 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS -- \$720.00
- NR. 12 GRUODŽIO 19 D. 14 DIENŲ KELIONĖ ĮS CHICAGOS \$735.00, ĮS NEW YORKO \$635.00

Prašoma iš anksto pasirinkti Jums tinkamą kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos -- gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys -- \$85.00 papildomo mokesčio, ekskursijose su Roma \$100.00 -- papildomo mokesčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

Visais kelionių reikalais prašau kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošiamas kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informacijas kelionių reikalais ir visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos -- Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ -- ĮSITIKINSITE.



KŪRYBA IR MOKSLAS



Nekontroliuojamas prieauglis:

GERAI AR BLOGAI?

Stebint žmonių prieauglį, ypač paskutinių dviejų šimtmečių eigoje, matome fantastišką žmonių augimą. Pirmam žmonių bilijonui pasiekti, manoma, užtruko apie 100 tūkstančių metų, antram apie 75 metai, trečiam bilijonui — 35 metai. Jeigu tokia augimo progresija tęsis ir toliau, tai 1980 metais pasaulyje bus 4 bilijonai žmonių, kas reiškia, kad 4-tam bilijonui priaugti užteks 20 metų, o penktam vos dešimt metų. Šių statistinių davinių akivaizdoje, žmonių prieauglio kontrolės klausimas vis daugiau ir daugiau darosi svarbus ir to dėl keliamas spaudoje. Nenuostabu, kad mūsų krašto įstatymai, kurie anksčiau varžė žmonių prieauglio kontrolę, šių faktų įtakoje keičiasi ir derinasi prie laiko reikalavimų. Kai kurios grupės bei paskiri individai dar vis priešinasi žmonių prieauglio kontrolės idėjai, bet žmonių prieauglio problema yra prieš mūsų akis ar ji mums patinka ar nepatinka ir ji turi būti sprendžiama blaivių protu. Jai išspręsti yra tik viena galimybė, būtent reguliuoti gimimų skaičių.

ATSIŪSTA PAMINĖTI



• **SKAUTŲ AIDAS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Mėnesinis lietuvių skautų iliustruotas žurnalas. Redaguoja Juozas Toliušis, 7220 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja A. Orentas, 6840 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol.

• **SEJA**, 1972 m. Nr. 4. Tautinės demokratinės minties laikraštis. Redaguoja Liudvikas Šmulskštys, 2523 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Administruoja Juozas Urbelis, 1649 N. Broadway, Melrose Park Ill. 60160. Žurnalas išeina 4 kartus per metus. Prenumerata 5 dol.



• **LIETUVIŲ DIENOS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Leidžia A. Skirius. Redakcinė kolegija: Dalia Mackialienė, Pranas Gasparonis, Vacys Prižgintas ir anglų k. redaktorius A. Milukas. Žurnalo metinė prenumerata 9 dol. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

• **Jonas Juodvalkis, MA-NO DIENOS**. Atsiminimai. Redagavo Bronius Kviklys. Išleido Anatolijus Kairys Chicagoje 1973 metais. Leidinys yra pomirtinis, nes autorius yra miręs Chicagoje 1969 m. lapkričio 20 d. Knyga 112 psl., iliustruota nuotraukomis, kaina 2 dol.

DR. D. DEGĖSYS

simas vis daugiau ir daugiau darosi svarbus ir to dėl keliamas spaudoje. Nenuostabu, kad mūsų krašto įstatymai, kurie anksčiau varžė žmonių prieauglio kontrolę, šių faktų įtakoje keičiasi ir derinasi prie laiko reikalavimų. Kai kurios grupės bei paskiri individai dar vis priešinasi žmonių prieauglio kontrolės idėjai, bet žmonių prieauglio problema yra prieš mūsų akis ar ji mums patinka ar nepatinka ir ji turi būti sprendžiama blaivių protu. Jai išspręsti yra tik viena galimybė, būtent reguliuoti gimimų skaičių.

Kas gi atsitiktų su žmonėmis, jeigu jiems būtų leista daugintis be jokios kontrolės? Dr. John B. Calhoun, dirbantis National Institute of Mental Health, Maryland, mano, kad nekontroliuojamas žmonių dauginimasis gali visiškai sužlugdyti žmonių. Šiai savo nuomonei įrodyti jis pravedė labai įdomų bandymą su pelėmis. Tas jo bandymas buvo aprašytas Medical Tribune šių metų vasario mėnesio 13-tos dienos laidoje.

Dr. Calhoun'ui rūpėjo išsiaiškinti, kas atsitiktų su vienos rūšies gyvulių kolonija leidžiant jiems laisvai daugintis nedidinant jų gyvenamos vietovės ploto. Tokiam bandymui jis pasirinko pelės. Specialiai paruoštame kambaryje, 10-tes kvadratinio pėdų pločio ir 4 1/2 pėdos aukščio, dr. Calhoun įtaisė pelėms narvelius, kuriuose pagal jo apskaičiavimą galėjo tilpti apie 4 tūkstančiai pelių. Į tą kambarį jis įleido keturias poras pelių: keturias patinus ir keturias patėles. Pelės gavo maisto ir vandens tiek kiek jos norėjo. Pradžioje pelės veisėsi labai greitai, taip kad dviejų metų pabaigoje pelių kolonijoje jau buvo du tūkstančiai du šimtai pelių, bet po dviejų metų reikalai pradėjo keistis, o praėjus keturiems su puse metų — visa pelių kolonija išnyko.

Normaliose gamtos sąlygose pelės gyvena mažomis grupėmis, apie 12 pelių vienoje grupėje. Tokia pelių grupė užima pasirinktą vietovę-teritoriją ir sudaro lyg vieną šeimą. Senesnės pelės moko jaunesnes tam tikros tvarkos bei disciplinos. Tokioje grupėje pelių tarpusavio bendravimas remiasi amžiaus vyresniškumu. Dr. Calhoun'o pelių kolonijoje pelės pradžioje susiskirstė į 14 grupių — šeimų. Kiekvienoje grupėje po 10-12 pelių. Šios pirmos pelių grupės užėmė geriausias vietas kambaryje, arčiausias prie maisto. Pelių prieaugliui smarkiai didėjant grupės

teritorijoje pasidarė ankšta. Senesnės pelės pradėjo išstumtinėti jaunesnes iš grupės užimto ploto. Taip iš grupės išstumtos jaunos pelės, nepriklausydamos šeimai, augo be jokios senesnų



Dr. Calhoun su savo pelėmis...

pelių priežiūros. Tokiu būdu kolonijoje atsirado "gatvėje" išaugusi pelių karta. Šios pelės jokios grupės tvarkos nežinojo ir jokios disciplinos nepripažino. Jos pradėjo užpildinėti grupių teritorijose gyvenančias pelėles. Grupių patinai, gindami be atodairos tiek teritoriją tiek patėles ir gyvendami visą laiką nerūpinę įtampoje, išsivokė vieni po kito greitai išmirė. Išmirus patinams teritorijos gynimą perėmė senos patėlės. Tradicinė pelių grupės tvarka pradėjo griūti. Normaliai patėlės augindavo jaunas pelės ir jas prižiūrėdavo, o patinai jas gindavo nuo užpuolėjų. Patelėms perėmus gy-

nėjų — patinų pareigas jų elgesys pasikeitė: vietoje, kad prižiūrėti vaikus, jos pradėjo juos išstumti iš teritorijos ribų, gipachios pasidarė agresyvios ir piktos. Naturalioje gamtoje jos tokios nebūna. Žodžiu, pelių kolonijoje išsivystė tikra bevartė. Tokiai betvarkei progresuojant, maždaug už dviejų su puse metų nuo bandymo pradžios, toje kolonijoje atsirado vis daugiau ir daugiau dar kitokio elgesio pelių. Šios pelės buvo gražiai nuaugusios, atrodė sveikos, tačiau jos buvo labai apatiškos, nerodė jokio veržlumo ir neužpildinėjo kitų pelių. Jos daugumą laiko praleisdavo snausdamos narvelių kampuose. Nuo kitų pelių jos skyrėsi svarbiausiai tuo, kad jos nerodė jokio lytinio aktyvumo ir nepajėgdavo apsisėdinti. Su šių pelių atsiradimu kolonijos pelių prieauglis sustojo ir jų skaičius pradėjo mažėti. Po keturių su puse metų iš dviejų tūkstančių dviejų šimtų pelių pasiliko tik

penkiolika patelių ir vienas patinas. Dr. Calhoun likusioms patelėms parūpino sveikų, normaliose sąlygose išaugintų patinų ir juos įleido į koloniją tikėdamas, kad šie nauji patinai pajėgs atgaivinti nusilpusią pelių koloniją. Bet patelės pasiliko nevaisingos ir prieauglio nebuvo. Pelių kolonija po trumpo laiko be prieauglio išnyko.

Dr. Calhoun praeityje

KAS SUŽLUGDĖ

"VAIDILOS" TEATRĄ?

Stepas Vykintas

Beskaitydamas komunistinę lietuvių enciklopediją, užtikau rašini apie "Vaidilos" teatrą Vilniuje. Čia be kit ko taip parašyta: "Vok. faš. okupacijos metais teatro darbas sutriko. Iš repertuaro buvo pašalintos taryb. dramaturgų pjesės. Negaudami iš valdžios materialinės paramos, trupės dalyviai patys rūpinosi buitiniiais teatro reikalais (patalpų remontu, kuru, transportu, scenos reikmenimis). 1943 m. teatras kurį laiką buvo uždarytas". Kiek čia tiesos, ir kiek čia propagandos, sužinosime iš kitų šaltinių, tuo tarpu noriu trumpai apžvelgti "Vaidilos" teatro nueitą kelią.

LE tiksliai žinias apie "Vaidilos" teatrą pateikia to teatro buvusi artistė M. Lemešytė-Dikinienė, gyv. Chicagoje ir vilnietis veikėjas kalbininkas V. Kulbokas. Mokytojas A. Krutulio iniciatyva, 1922 m. buvo įsteigta Vilniaus Lietuvių gimnazijos dramos sekcija, iš kurios 1930 m. išaugo Vilniaus Lietuvių sąjungos dramos sekcija, pavadinama "Vaidilos" vardu. Šios dramos sekcijos spiritus movens buvo A. Krutulis ir Juozas Kanopka. J. Kanopka buvo šio teatro vadovas ir režisierius. Teatras ruošė vaidinimus ne tik Vilniuje, bet ir visame Vilniaus krašte. 1930-35 m. laikotarpyje "Vaidila" su ruošė 109 vaidinimus ir 17 koncertų. Vėliau per 4 metus dar suvaidino 169 spektaklius. Lenkai, žinoma, "Vaidilos" teatrą varžė ir persekiojo. 1937 m. ištrėmė net teatro vadovą J. Kanopką į nepriklausomą Lietuvą. Bet "Vaidilos teatro artistų,

idealistų dėka, jis ne tik išsilaikė, o dar paskatino ir Vilniaus krašto lietuviškąjį jaunimą ruošti lietuviškus vaidinimus. Iki 1935 m. visame Vilniaus krašte buvo suruošta 1500 vaidinimų.

Vilniui atitekus Lietuvai, čia grįžo J. Kanopka ir, sutelkęs senuosius aktorius, įsteigė Vilniaus lietuvių dramos teatrą. Jis 1939 m. lapkričio mėn. buvo paskirtas "Vaidilos" teatro direktoriumi. Jo tikslas buvo — išugdyti profesinį teatrą. Todėl buvo pakviestas režisieriumi Alg. Jakševičius, miręs 1941.V.30 d. Tai didelio talento ir kultūros artistas ir režisierius, naujų teatro kelių ieškotojas. Gaila, kad jis neilgai tegalėjo skirti savo jėgas ir talentą "Vaidilos" teatrui išpuoselėti. Tačiau jis pasitelkė savo mokinių ir profesinių artistų būrį, kurie šio teatro meninį lygį iškėlė.

"1939-41 m., besikeičiant politinėms sąlygoms — rašo M. Dikinienė — keitėsi ir V. teatro šeimnininkai, todėl normalių darbo sąlygų jaunam teatrui trūko. 1941 m. rudenį, vokiečių okupacijos metu, V. teatras pateko Vilniaus miesto žinion ir veikė Vilniaus miesto savivaldybės dramos teatro vardu. 1943 m. vokiečių okupacinės valdžios V. teatras buvo uždarytas, bet Vilniaus burmistro pulk. K. Dabulevičiaus pastangomis buvo atgauta V. teatrui teisė veikti". Nežinau, kaip ilgai V. teatras buvo uždarytas, bet man rodos, labai trumpą laiką. Tai galėtų patikslinti pulk. K. Dabulevičius, kuris gyvena Chicagoje. Man teko su pulk. K. Dabulevičiumi bendradarbiauti V. teatro reikalu. Rodos, ir A. Kernagį, kaip režisieriu, o V. Kosciuską, kaip dekoratorių pirsau. Man tuo metu teko būti Švietimo Vadybos meno departamento direktoriumi. Faktiniai visi teatrai turėjo priklausyti šiam departamentui, bet kaž kodėl V. teatras buvo iš departamento išjungtas.

"Vaidilos" teatras 1939-44 m. laikotarpyje yra paruošęs 14 premjerų. Iš jų pažymėtinos: V. Adomėno farsas "Svetimos plunksnos" (režisavo J. Gustaitis), P. Apelt tragedija "Gertrūda" (rež. A. Škėma), A. de Musset komedija "Mariusanos kaprizai" (rež. J. Blekaitis), P. Vaičiūno "Naujieji žmonės" etc. Čia veikė ir nuolatinis lėlių teatras, kuriam vadovavo M. Krinickaitė. Lėlių teatras paruošė 3 premjeras. Labai atsiprašau mielūs "Vaidilos" teatro darbuotojus, kad visų meno vadovų,

(Nukelta į 6 psl.)

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1973 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapvardžiu. Tas pats slapvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeru. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė, nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.



Rochestery įvykusio Vasario 16 minėjimo dalis dalyvių.

V. Staškevičiaus nuotrauka

Vasario Šešioliktoji Rochestery

Šiais metais Vasario 16-sios minėjimas praėjo ypatingai iškilmingai, dalyvaujant didelei žmonių skaičiui.

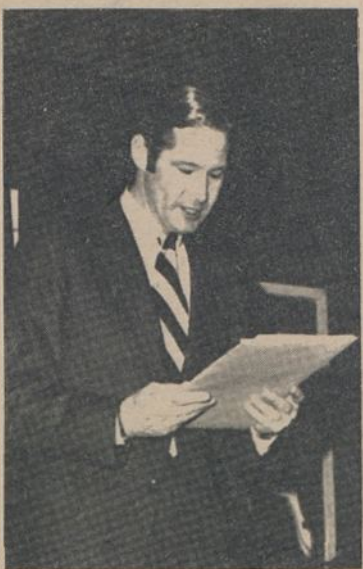
Pirmiausia, pačią vasario 16-ją dieną Rochesterio miesto meras iškil-

mingoje audiencijoje miesto posėdžių salėje priėmė lietuvių delegaciją, kurios metu paskelbė iškilmingą atsisveikinimą, skelbiantį Vasario 16-ją Lietuvos Nepriklausomybės Diena Rochesterio mieste ir apylinkėse. Iškilnių metu pasikeista trumpomis sveikinimo kalbomis ir merui įteikta dovanų. Vakare TV du kartu rodė šias iškilmes vietinių žinių metu.

Sekmadienio rytą visi susikaupe išlausėme



Inž. E. Čuplinskas, Kanados LB cv pirmininkas, minėjime pasakęs pagrindinę kalbą.



Rochesterio miesto meras Stephen May kalba Vasario 16 minėjime.

KAS SUŽLUGDĖ...

(Atkelta iš 5 psl.)

režisierių, artistų nepaminėsiu, nes tai užimtų daug vietos, tačiau visiems jiems didelė pagalba ir padėka. Ypač nusipelnė ilgametis teatro direktorius Juozas Kanopka.

Dažnai lankiau "Vaidilos" teatro spektaklius ir gerėjausi teatro nuolatine pažanga. Kartą tik nenumiriau bežiūrėdamas "Vaidilos" teatro vaidinimą. Atsimenu, kad tada manęs spektaklio metu apalpusi išnėšė koridorių Valerijonas Šimkus ir mane atgaivino. Tai niekad neužmiršiu šio kilnaus veiksmo.

Raudonajai armijai 1944 m. vėl okupavus Lietuvą, "Vaidilos" teatro buvo perkeltas į rusų dramos teatro patalpas. Jis greit, 1945 m., buvo ir uždarytas. Kas vertė šį teatrą Vilniuje likviduoti, nesunku numanyti. Lietuviškiesiems komunistai gerai žinojo, kad "Vaidilos" teatro vadovybė ir artistai nėra jiems palankūs. Didžiulį teatro kolektyvą sekti jiems buvo sunku. Todėl nutarė teatrą įjungti į Vilniaus dramos teatrą, o artistus išmėtyti po visus Lietuvos teatrus. Taigi, ko naciai nesupėjo padaryti, tai padarė lietuviškiesiems komunistai -- nuolat žengiantį pirmyn "Vaidilos" teatrą 1945 m. sulikvidavo. O juk Vilnius yra toks lietuvių kultūros židynas, kuriame ir keli teatrai gali gerai egzistuoti ir veikti.



Rochesterio vyskupas Joseph L. Hogan procesijoje eina į lietuvių šv. Jurgio bažnyčią. Toliau matomos organizacijų vėliavos. V. Staškevičiaus nuotrauka

labai gražios radioprogramos lietuviųpusvalandyje. Šią specialią programą labai gražiai paruošė ir pravedė inž. Vaidevutis ir Nijolė Draugeliai. Programa buvo angliškai ir lietuviškai.

Iškilmingas šv. Mi-

šias už žuvusius dėl Lietuvos laisvės aukojų Rochesterio vyskupas Joseph L. Hogan, specialiai šiam reikalui atvykęs į lietuvių šv. Jurgio bažnyčią. Vyskupas pasakė ir turiningą, gražų pamokslą apie Lietuvos dingimą praeitį ir dabar-

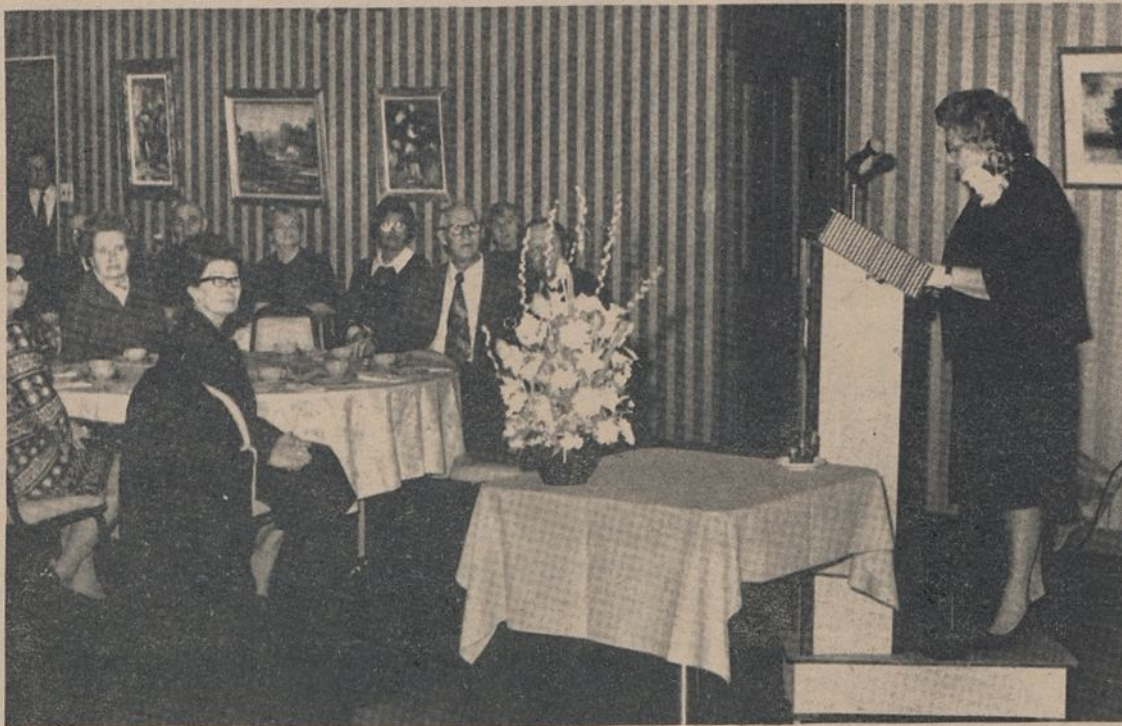
tines lietuvių tautos kovas dėl laisvės. Pamaldų metu giedojo LB choras, vad. Jono Adomaičio. Vargonavo Raimundas Obalis. Pamaldose organizuotai dalyvavo organizacijos su vėliavomis.

Tuo po pamaldų parapijos salėje buvo trumpas vyskupo priėmimas, kurio metu vyskupas pasisveikino su kiekvienu čia dalyvavusiu parapijiečiu, kuriuos jam pristatinėjo klebonas tėvas Augustinas Simanavičius, OFM. Vėl trumpai kalbėjo vyskupas, tarp kitko pareiškęs, kad jam labai patikusios giesmės bažnyčioje ir chorisčių bei jaunimo gražūs tautiniai drabužiai. Prisiminė, kad net šv. Mišioms jam patarnavo vyresnieji berniukai tautiniuose drabužiuose.

Toje pačioje salėje 3 v. p.p. įvyko iškilmingas Vasario 16-sios minėjimas, kurį atidarė ir pravedė dr. Antanas Klimas. Buvo įneštos vėliavos (Gudino posto legionieriai), sugiedoti himnai, pagerbti žuvusieji.

Ilgą plokštimu buvo pagerbti salėje esą savanoriai - kūrėjai. Buvo nemaža sveikinimų, daugiausia raštu, tik graikų atstovas sveikino trumpu žodžiu. Taip pat sveikino kongresmano Frank Horton asmeninis atstovas. Pagrindinę, idomią bet trumpą kalbą pasakė Kanados LB CV pirmininkas inž. Eugenijus Čuplinskas. Po to kalbėjo nuširdus lietuvių draugas Rochesterio meras Stephen May. Jis buvo sutiktas labai entuziastiškai. Jūrą Krokytė perskaitė rezoliuciją, kurią susirinkimas vienbalsiai priėmė. Rezoliucijoje ypatingai kreipiamas JAV vyriausybės dėmesys į įvyksiančią Europos Saugumo Konferenciją ir su ja susijusias, Lietuvą liečiančias problemas. Rezoliucija bus išsiuntinėta atitinkamiems asmenims ir įstaigoms.

Oficialiosios dalies pabaigoje LB apylinkės valdyba įteikė LF medalius dviem pasižymėjusiems LB veikloje asmenims. Tai jau treči metai, kaip šita "vietinių Oskarų" tradicija yra vykdoma. Šiemet LF medaliai įteikti raš. Jurgiui Jankui ir ilgamečiui Radijo Klubo pirmininkui Pranui Puidokui. Medalius įteikė LB apylinkės valdybos pirm. dr. R. Sedlickas.



Popietėje su istorike dr. Vanda Sruogiene Chicago Lietuvos Tautiniuose Namuose, kurią surengė Lietuvių Moterų Federacijos Chicago klubas, norėdamas supažindinti su iškilesnėmis Chicago moterimis. Kita popietė įvyks su dailininke Ada Sutkuviene balandžio 8 d. Antano Plaušinaičio nuotrauka

PAS FLORIDOS LIETUVIUS

Minėjo Vasario Šešioliktąją

Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas įvyko Vasario 17, sutraukęs arti šimto dalyvių ir buvo surinkta 450 dol. aukų. Programa buvo labai įvairi. Pirmiausia sugiedota Amerikos ir Lietuvos himnai vadovaujant Anitai Karns - Navickaitėi. Kun. Albinas Bielskis sukalbėjo invokaciją. Buvęs Lietuvos seimo atstovas J. Kūdla perskaitė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą ir Klubo pirmininkas A.M. Augūnas pasakė kalbą, plačiai išdėstydamas Amerikos senosios kartos lietuvių nuveiktus didelius darbus Lietuvos išvadavimo reikaluose.

Pagrindinių kalbėtojų buvo Vytautas Staneika. Dar kalbėjo šaulių būrio atstovas Povilas Mikšys iš Juno Beach.

Koncertinę programą dalį išpildė solistė Anita Karns-Navickaitė iš Miami Beach, Fla. Gražiai padėklamavo tai dienai pritaikytus eilėraščius Andrėja Zotovaitė. Minėjimo programą pravedė Antanas Rugis, o jį pavadavo A.M. Augūnas.

Šis Lietuvių Klubas skiriasi nuo visų kitų klubų tuo, kad jame nariais yra daugiausiai naujakūriai pensininkai lietuviai. Senosios kartos narių šiame Klube rasime vos apie dešimtą. Senosios kartos tarpe yra ir šio L. Klubo organizatorius A.M. Augūnas. Jis jau penkti metai kai Klubui pirmininkauja. Stambiausias L. Klubu organizatorius ir palaikytojas yra Sapphire Motor Lodge motelio savininkas klubo vicepirm. Vytautas Tomkus. Jo didelis pasišventimas klubo naudai pritraukė daug naujų narių. Vytautas Tomkus netik yra Klube geras darbuotojas, bet jis yra ir kitose srityse geras organizatorius. Vytautui Tomkui priklausė nuopelnas už suorganizavimą Juno Beach didokos lietuvių kolonijos. Juno Beach apylinkėje, Tomkus apgyvendino jau

daugiau dvidešimt lietuvių šeimų pensininkų, o kiti turi nusipirkę sklypus ir rengiasi tuojaus statyti namus. Vėliausiu laiku, Juno Beach nusipirko nuosavybes Dr. Vytautas Avižonis ir Dr. Jauniškis. Dabar laukia me Dr. Jankausko.

Kalbant apie p.p. Tomkus ir jų gražius motelius, negalima praleisti nepaminėjus ir p.p. Pilypavičių su Dirsiais, kurie praeitą rudenį nupirko Juno Beach, netoli Tomkų, didelį motelių ir jį puikiai atremontavę dabar nuomoja. Motelio pavadinimas: Ocean Lodge Motel, 570 Ocean Drive, Juno Beach. Ogražiame Lake Worth Bernardas ir Rūta Galinaičiai, vos prieš metus pirkę motelį su labai gražiu namu, o dabar baigė statyti išnuomavimui apartamentą. Jų adresas: 1509 Federal Highway, Lake Worth. Šių lietuvių Floridoje apgyvendinimas taip pat yra V. Tomkaus ir A. Augūno nuopelnai.

Lietuvių Klubas labai smarkiu šuoliu auga. Au ga netik narių skaičiumi, bet ir pavyzdiniais darbais. Neseniai Klubas paaugojo \$200 Brazinskių bylos vedimui.

Lietuviai pensininkai ar atostogininkai lankytė Floridą ir ruoškitės nuolatiniam Floridoje apsigyvenimui. Sveikatinimo atžvilgiu geresnės vietos už Floridą Amerikoje nėra. Apistokite tik lietuvių moteliuose. Kainos pigesnės kaip pas svetimačius, o malonumo ir patogumo daugiau. A.M. Augūnas

**WANTED
TOOL MAKER
BORING MILL
OPERATOR
MILL OPERATOR
BRIDGEPORT
OPERATORS
SHEET METAL
WORKERS
ZYGLO
OPERATORS
FUSION WELDERS
TOOL DESIGNER
FULL BENEFITS.**

**SMITH-MORRIS
CORPORATION
2615 Wolcott
Ferndale, Mich.**

An Equal Opportunity Employer (18-21)

**WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
TOOL & DIE MAKERS
\$4.98 to \$5.28**

Immediate openings on 2nd shift. Must have completed apprenticeship or have 5 years experience.

Second shift premium. Steady work. Good fringe benefits.

APPLY IN PERSON
9 to 11 & 7 to 4 p.m.

**THE S. K. WELLMAN
CORP.**

200 EGBERT
BEDFORD, OHIO
An Equal Opportunity Employer (18-20)

MACHINIST GOOD OPPORTUNITY FOR QUALIFIED MACHINISTS AND MACHINE OPERATORS. STEADY WORK FULL OR PART TIME CALL

**SCHAEVITZ ENGINEERING
Rt. 130 and Union Ave.
Penssauken, N. J.
1-609-662-8000 or 215-629-1950
(18-24)**

Pertraukos metu buvo renkamos aukos. Salėje aukų surinkta 1,344 doleriai. Tai didelė suma ne didelei Rochesterio lietuvių kolonijai. Anksčiau čia būdavo surenkama apie 1,000 dol.

Meninėje dalyje dalyvavo solistė Birutė Čypienė ir solistas Leonas Baltrus. Akompanavo K. Saladžius ir p. Young. Labai gražiai pasirodė ir liuanistinės mokyklos mokiniai: deklamuodami, dainuodami. Juos paruošė ir programai vadavo lit. mokyklos vedėjas Vytautas Žmuidzinas ir mokytoja Jūratė Krokytė. V. Žmuidzinas vadovavo ir visai meninei daliai.

Po minėjimo apatinėje salėje kukliai pasivaišinta. Bet ir ta dalis dar duos keliasdešimt dolerių pelno... Minėjimą ruošė ALT Rochesterio skyriaus valdyba, bet dalyvavo visi lietuviai, kaip visuomet. Ir dalyvavo visur gausiai ir širdingai. L.R.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

HAMILTONO TEATRAS CLEVELANDE

Hamiltono lietuvių dramų grupė "Aukuras" atveža Clevelandan kovo mėn. 10 d. Jurgio Jankaus 3-jų veiksmų dramą "Audrone". "Aukuras" su "Audrone" jau aplankė Torontą, Londoną, Hartfordą, Rochesterį, Čikagą ir Philadelphia.

"Aukurai" vadovauja nuilstanta scenos darbuotoja Elena Kudabienė, kuri pereinamais metais atšventė savo 50 metų sukaktį iš kurių 23 metai skirti scenai. "Audrone" ji ne tik režisuoja, bet ir atlieka tetulės "Ženinėlės" rolę.

Visi kviečiami kovo 10 dieną, 7:30 val. vakare šv. Jurgio parapijos salėn pamatyti "Audrone".

Hamiltono "Aukurą" Clevelandan pakvietė vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos tėvų komitetas.

Bilietus jau dabar galima gauti, bei vietas rezervuoti pas Zenoną Gobį telefonu 442-0022.

• Dr. K. Pautienis, Vilties draugijos šimtininkas, dažnai paremiąs Dirvą stambesne auka, vėl atsiuntė Dirvai paremti 20 dol. Už paramą nuoširdžiai dėkojame.

• Steponas Nasvytis, ALT S-gos Clevelando skyriaus garbės pirmininkas, Dirvai paremti atsiuntė 15 dol. Už paramą nuoširdžiai dėkojame.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

VASARIO 16-JI AMERIKIEČIŲ MOKYKLOSE

Clevelando šv. Kazimiero Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos mokiniai suorganizavo Vasario 16 d. paminėjimus jų lankomose amerikietiškoje gimnazijoje.

Šv. Juozapo berniukų gimnazijoje pamokos buvo pradėtos su malda prisimenant Lietuvos pavergimą. Lietuviai mokiniai tai dievai pasipuošę trispalvėmis ir išdalino apie tūkstantį jų pačių paruoštų informacinių lapelių apie Lietuvos pavergimą ir ten vykdomą kolonizaciją ir žmogaus teisių pažeidimą.

Mergaičių gimnazijoje V. la Angela lietuvių skautės suruošė įdomią parodėlę apie Lietuvą. Taip pat išdalinė informacijos lapelius.

Kitose trijose Clevelando gimnazijose, Erie View, Mayfield High ir Lake Catholic High lietuviai mokiniai taip pat panašiai paminėjo Vasario 16 d.

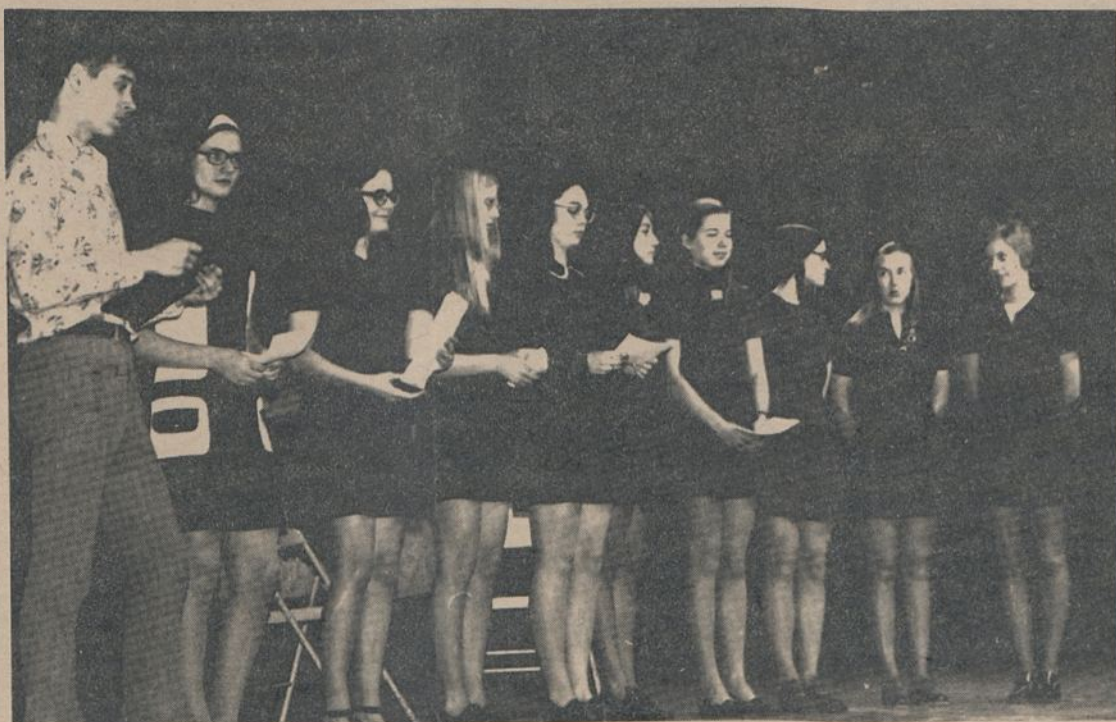
Tas jaunųjų moksleivių atliktas darbas aiškiai rodo, kad jie supranta okupantų daroma skriaudą lietuvių tautai ir tiki, kad visiems bendrai dirbant Lietuva vėl bus laisva.

Remigius Belzinskis

TRUSSES—
BACK SUPPORTS
ELASTIC STOCKINGS
EXPERT FITTER ON DUTY. 9:00 AM TO 5:00 PM.
ROTH-WARREN
PHARMACY
1619 Euclid Ave.
241-7340

REIKALINGAS

Vidutinio amžiaus vyras bendram fabriko darbui metalo plokščių dirbtuvėje. Geri papildomi priedai. Guerin Zimmerman Co., 8219 Clinton Rd., Cleveland, Ohio 44144. Kreiptis į Art Zimmerman. (16-19)



Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos 7-8 kl. mokiniai išpildant programą. Iš kairės: Bankaitis, Mickevičiūtė, Palūnaitė, Rociūnaitė, Mainelytė, Švarcaitė, Lenkauskaitė ir Giedraitytė, V. Bacevičiaus nuotrauka

Vasario Šešioliktoji lituanistinėje mokykloje

Vysk. Valančiaus lituanistinė mokykla Clevelande nudžiugino žiūrovus savo pakiliu ir originaliu Tautinės Šventės minėjimu, kuris skyrėsi iš ankstyvesniųjų jau vien tuo, kad visa programa buvo pravesta pačių mokinių, įskaitant ir pagrindinę šventės kalbą, kurią savistoviai ir originaliai paruošė II klasės mokinė Rasa Palūnaitė.

Vytautas Bankaitis, savo atidarymo kalboje padėkojęs mokytojams, tėvams ir visiems, prisidėjusiems prie lituanistinės mokyklos palaikymo, pabrėžė šventės svarbą ir tą faktą, kad programa sudarytą pačių mokinių, mokytojų priežiūroje. Nuo žaivaus vaikų darželio, kurio mažieji deklamatoriai susilaukė karštų plojimų, iki vyriausios aukštesniosios mokyklos klasės pasirodymų buvo jaučiamas nuoširdumas ir jautrus pasirošimas Vasario 16 minėjimui, šalia prijungiant ir Vilniaus įkūrimo jubiliejų. Dr. Tamulionytės vadovaujama speciali klasė vaikų, nemokėjusių lietuviškai sužadėjo visus savo dariniai paruoštu trumpu grupiniu eilėraščiu ir Vyties paveikslu, kuri nupiešė vienas tos klasės mokinius.

Ceremonijų meisteris ir pranešėjas Vytautas Bankaitis sugebėjo sklandžiai pranešinėti atskirus pasirodymus, pridėdamas vieną kitą komentarą. 9-10 klasė pasirodė montažu, kuriame pasikalbėjimo forma buvo išryškinta Vasario šešioliktosios reikšmė, paskutiniai mus palietę įvykiai kaip Simo Kudirkos, Romo Kalantos... ir trumpa spaudos draudimo laikotarpio apžvalga. 11-12 klasė stebino vi-



Vaikų darželio auklėtiniai scenoje. Iš kairės: Balašaitis, Puškorius, Burdett, Bublītė, Palūnaitė, Bankaitytė, Bublītė ir Vedegytė, V. Bacevičiaus nuotrauka

sus ne vien savo programos turtingu turiniu, bet ir darnia vienodai apsi-rėdžiusių moksleivių išvaizda. Šitos klasės mokiniai, pasižymi kūrybingumu ir iniciatyva. Jų pačių sustatytas montažas susidėjo iš vykusiai sudainuotų šventei pritaikytų dainų, dialogų ir savos kūrybos.

Dviejų lietuvių pasikalbėjimas išryškino gyvenimą abipus geležinės uždangos, Rūtai Giedraitytei atstovaujant Amerikos lietuvių, o Ligijai Rociūnaitei lietuvių, gyvenančių už geležinės uždangos. Sesučių Nijolės ir Viktorijos Lenkauskaičių paruoštas dialogas apie Vilniaus istoriją davė geroką pluoštą idomų ir originalių žinių. Savo kūrybos eilėraščius skaitė Laima Švarcaitė, Daiva Marcinkevičiūtė ir Nijolė Mainelytė. Visos trys pasižymi ryškiu poezijos talentu, ir reikia džiaugtis, kad retkarčiais suranda progos jį parodyti.

Rašinių apie laisvę skaitė Jolanda Mickevičiūtė ir apie Vasario 16 prasmę Rasa Palūnaitė.

Montažas baigtas daina "Laisvės". Pranešėjas Bankaitis padėkojo visiems už dalyvavimą ir

pakvietė mokyklos vedėją V. Palūną minėjimą uždaryti. P. Palūnas jautriais žodžiais kreipėsi į dalyvius, primindamas dar kartą lituanistinių mokyklų egzistencijos svarbą ir baigdamas savo jautrų žodį "Telaimina Dievas Lietuvą".

Tautinių švenčių minėjimai mūsų yra įprasti, tačiau malonu matyti, kad yra skatinamas jaunimo savarankiškumas ne vien tuose minėjimuose dalyvauti, bet jiems vadovauti ir juos paruošti. Šie mokiniai iš tikro įrodė, kad nuoširdžiai rodomas pasitikėjimas neapvilia. Tikėkimės, kad ir kiti seks šį

pavyzdį, ir tuo efektingiau pritrauks jaunimą į mūsų visuomenės gyvenimo srovę, o nepaliks jo nuošaliai vis dar galvodami, kad mūsų jaunimas yra nepajėgus ar nepakankamai pasiruošęs parodyti savo balsą ir savo jausmus mums taip svarbių švenčių progomis. (ab)

DAILĖS PARODA

Kovo 11 d. šv. Jurgio parapijos salėje, tuoj po lietuvių pamaldų birutietės rengia lietuviško meno parodą, kurioje clevelandiečiai pirmą kartą turės progą pamatyti A. Jonynienės gražius tautiniais motyvais sukurtus keramikos darbus.

Parodoje taip pat dalyvaus ir meną studijuojąs lietuvių jaunimas su savo kūriniais.

Svečiai galės pasivaikinti birutietės skaniai pagamintais lietuviškais valgiais.

Visi lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti į parodą.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

MAINTENANCE
MACHINE REPAIRMAN
Journeyman first class, must have served on apprenticeship or equivalent, 1st shift. Paid hospitalizations, other fringes. Steady employment, call C. M. Kukula.
HARRIS CALORIFIC CO.
5501 CASS AVE. 216-961-5700
CLEVELAND, OHIO
Growing manufacturer of quality gas, cutting and welding equipment.
An Equal Opportunity Employer (12-18)

1ST CLASS SKILLED
ALL AROUND MACHINE
REPAIRMAN
Must have experience in hydraulics excellent pay, good working condition and fringe benefits.
APPLY IN PERSON
MICHIGAN RIVET DIV.
21221 HOVER RD.
WARREN, MICH. (18-24)

HEAT TREAT
MAINTENANCE MAN
Welding, bricking, general repair. Top scale, benefits and overtime. Perfection Heat Treating Co., 11650 Worman, Detroit, Mich. 48239, 313-538-4600 PHONE OR WRITE. (16-22)

TOOL DESIGNERS
MACHINE DESIGNERS
Must have 3 years minimum experience desired. Interesting work, top pay and benefits, to work for a growing company.
Send resume to Mr. McCred.
GREAT LAKES DESIGN INC.
P. O. BOX 637
GRAND HAVEN, MICH. 49417
616-847-4710 (16-22)

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ISTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandose suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.



Vysk. Valančiaus lit. mokyklos 5-6 kl. mokiniai scenoje. Iš kairės: Bankaitis, Puškoraitė, Janavičiūtė, Palubinskaitė ir Bankaitytė, V. Bacevičiaus nuotrauka

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
Mašinoms vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Stasys Lozoraitis, jr., Lietuvos atstovas prie šv. Sosto, PLB seime š. m. rugsėjo 1 d. Washingtone skaitys paskaitą: "Tarptautinė padėtis ir Lietuvos laisvinimas".

• ALT S-gos Detroito skyriaus pirmininkas Jonas Švoba atsiuntė 50 dol., kaip pelno likutį iš skyriaus rengto vasario 16 minėjimo, prašant įrašyti į ALT S-gos Detroito skyriaus įrašus Vilties draugijoje. Už paramą nuoširdžiai dėkojame.

• ALT pirmininkas dr. Kazys Bobelis, kovo 3 d. išvyko atostogoms į Wyoming ligi kovo 11 d. ALT pirmininką pavaduos Teodoras Blinstrubas, ALT vicepirmininkas.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondo metinis narių susirinkimas įvyks š. m. kovo 17 dieną, 7 val. vak. dr. V. ir E. Čekų namuose, Woodhaven, N. Y. Dienotvarkėje be kitų klausimų

bus naujos valdybos rinkimai.

SĄSKRYDIS NEW YORKE

New Yorko stud. ateitininkų draugovė rengia sąskrydį kovo 17-18 d.d. studentams ir susidomėjusiems vyresniems moksleiviams. Pradžiai -- šeštadienį, 12 val. p.p. pas Joną Vainių 80-39 87th Road, Woodhaven, N.Y. 11421. Savaitgalį pradėsime pagrindine paskaita aktualia tema.

Taip pat įvyks simpoziumas, kuriame dalyvauja: Rimas Juzaitis, Vytautas Narutis ir vicepirmininkas Linas Sidrys iš Chicagos. Tarp įvairių punktų vyks diskusijos.

Į sąskrydžio programą įsijungs ir SAS CV-bos pirmininkas Vytautas Narutis ir vicepirmininkas Linas Sidrys iš Chicagos. Tarp įvairių punktų vyks diskusijos.



Floridoje įsikūręs jūrų skautininkas L. Knopfmilleris, prieš savo namų pasistatė jūrinį stulpą, kuriame Vasario 16 proga iškėlė JAV ir Lietuvos vėliavas. Kaimynams klausinėjant kas tai per vėliava, paaiškino kad tą dieną visame pasaulyje lietuviai mini Lietuvos nepriklausomybės atstatymą ir supažindino su dabartine pavergtos Lietuvos padėtimi.

Vakare, 7 val. bus atidarymas parodos "Jaunimas ir jo menas -- 1973" Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Bus progą apžiūrėti jaunųjų menininkų kūrinius. Po parodos atidarymo, 8 v.v. prasidės pasilinksminimas.

Sekmadienį, 11 val. ryto, užbaigsime sąskrydį dalyvaudami Jaunimo šv. Mišiose Kultūros Židinyje. Po šv. Mišių -- kavutė.

Kviečiame visą susidomėjusių jaunimą atvykti į išrengiamą sąskrydį. Savaitgalis žada būti linksmas; akademinė programa pilna minčių, idėjų. Galėsime aptarti veiklą bei jos problemas ir ateities darbus. Iki pasimatymo!

Registruotis prašome pas Rasą Navickaitę, 214 Eldert Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. (212) 647-6294.

LOS ANGELES

IDOMI PASKAITA

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Los Angeles skyriaus pirmas šiais metais susirinkimas įvyko vasario 24 d., Villa Taxco restorane, Los Angeles mieste. Dalyvavo skyriaus nariai su žmonėmis, bei keli svečiai -- viso 45 asmenys.

Susirinkimą pravedė skyriaus pirmininkas inž. V. Černius. Pagrindinis kalbėtojas buvo inž. V. Šliupas iš San Francisco. Jo paskaita: "Lietuvis inžinierius tarptautinėje tarnyboje". Kolega Šliupas dirba tarptautinėje statybos industrijoje ir darbo reikalais yra aplankęs daugelį kraštų. Savo paskaitoje V. Šliupas supažindino dalyvius su savo darbais užsienyje ir papasakojo apie kitus lietuvių inžinierius, kuriuos sutiko Afrikoje bei Azijoje. Paskaita buvo pailiustruota skaidrėmis.

Prieš paskaitą buvo vakarienė. Viskas praėjo labai smagioje nuotaikoje. Sekantis susirinkimas rengiamas už dviejų mėnesių.

TOOL MAKER
I.D.-O.D. GRINDER HANDS
JOURNEYMAN OR 10 YEARS
EXPERIENCE.
EXCELLENT WORKING CONDITIONS & FRINGE BENEFITS.
APPLY AT
KARMAZIN PRODUCTS
3776 11th St.
WYANDOTTE, MICH.
313-282-3776
An Equal Opportunity Employer (18-19)

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTENAS

• SKAITANT mūsų spaudą, galima užtikti visokių, tiesiog netikėtų įdomybių. Antai "Kario" š.m. nr. 1 brolio parašytame straipsnyje apie Lietuvos rezistencijos didvyrį aviacijos kap. Albertą Švarplaitį yra toks sakiny: "Baigęs pradžios mokyklą, 1926 m. jis išlaikė kvotimus į Kudirkos Naumiesčio progimnaziją. Vėliau porą metų mokėsi Šakių Žiburio gimnazijoje, iš kurios išstojo, nes iš elgesio gavo ketvertuką (kun. Starkaus dėka). Mat, būdamas evangelikas, nėjo į katalikų bažnyčią..." Šis faktas, atvertas po daugelio metų, parodo, kad ir nepriklausomoje Lietuvoje būta "ultra-katalikų", kurie turėjo didelę galią. Iki šiol išėjusių lietuvių šeimą stengėsi kaip galima labiau jungti, o ne skaldyti, dienraštis "Draugas" š.m. nr. 41 atspausdintame reportaže šv. Vardo draugija paminėjo Vasario 16" praleido ir tokius sakinius: "Negaliu praeiti nepastebėjęs vieno dalyko. Paskelbus "Drauge", kad Vasario 16 minėjime bus rodomas filmas iš Lietuvos gyvenimo, iš vakaro vienas ultrapatriotų telefonu egzaminavo kun. J. Kuzinską, kokio turinio tas filmas. Jis bijąs, kad nebūtų dabartinės Lietuvos -- bolševikiškas..." Man regis, kad grupuoti išėjusių lietuvių visuomenę į "ultrapatriotus" ("Draugo" paskelbti žodžiai) ir "drungininkus - frontininkus" ("Naujienu") yra didelė klaida ir vienas skaldymas mūsų bendruomenės. Negi viešai skelbisme, kad prieš kurį laiką LB Cicerio apylinkės valdybos rinkimus laimėjo ultrapatriotai, o kovo 25 d. tas pats pasikartojo ir didžiojoje LB Marquette Parko apylinkėje. Man regis, kad tiek LB, tiek kitose organizacijose dirbantieji yra geri lietuviai patriotai, tik jų ėjimai dėl šviesesnės Lietuvos ateities skiriasi. Kai tie ėjimai pasiekia kolaboravimo su priešų ribas, apie tokius, žinoma, jau kita kalba.

• KAD TRADICINIO braižo melancholiškos ir gal net sentimentalios poezijos yra pasiilgę lietuviai skaitytojai, parodė Chicagoje gyvenančios poetės Ados Karvelytės neseniai išėjusio pirmojo jos rinkinio "Ne tie varpai" pasisekimas. Pradėjusi rašyti maždaug prieš 35 metus, ji paliko ištikima tai pačiai formai bei braižiui, koks viešpatavo tada: nuoširdi, atvira, melancholiška. Jos bendraamžiai, pvz. K. Bradūnas ar H. Nagys, nors ir neišėję į filosofinės lyrikos lankas, ilgainiui subrandino monumentalius naujo ir, sakyčiau, tikrai tautinio braižo kūrinius, kurie atsigulė antologijose, kurie aptariami rimtose poezijos studijose ir kurių įtaka su grįžo net į okup. Lietuvą. A. Karvelytės poeziją, kol kas, berods, neradusią vietos antologijose bei studijose, atviromis rankomis priėmė gyvoji visuomenė kaip kūrybą, išreiškiančią ir jų nuotakas bei idėjas. Ta pati visuomenė, Lietuvos Dukterų d-jai padėmus iniciatyvą, vasario 25 d. Jaunimo centre buvo surengusi ir poezijos rinkinio "Ne tie varpai" viešą pristatymą, kuriame pirmą kartą Chicagoje pasirodė ir naujasis Jaunimo centro choras, vadovaujamas muz. F. Strolis, o pačią knygą pristatė dramaturgas A. Kairys.

• SKAITYTOJAI yra gerai informuoti apie vis labiau besiplečiančią šių dienų gyvosios lietuvių studentijos veiklą. Šio laikraščio puslapiuose jau buvo užuominų ir apie Illinois universitetą, Urbanoje įsisteigusį pabaltiečių studentų sambūrį "Baltic Peoples Union". Neseniai universitete jie buvo surengę parodą ir pasikvietę iš Chicagos lietuvių skautus -- tautinių šokių šokėjus. Po to jie pradėjo leisti anglų kalba informacinius leidinius apie Pabaltiečių valstybes ir jų kančias okupacijoje, tai pailiustruodami žemėlapius. Vasario 16 tas pats pabaltiečių studentų sambūris universitete suorganizavo kioską, kuriame platino biuletenius ir rinko parašus Jaunimo petičijai. Biuletenių buvo išdalinta apie 5,000. Savo pranešime lietuvių spaudai Urbanos studentai rašo: "BPU nariai darbavosi visą dieną ir, kai atėjo vakaras, visi sutiko, kad vaisiai buvo gausūs. Tą pačią dieną į sambūrį prisirašė nauji nariai. Įdomumas Pabaltijui vis auga ir tai dėka augančio informacijos sklaidimo į studentų masę..." Baltic Peoples Union" valdybą Illinois universitete Urbanoje sudaro: Algis Rimas, Renata Baziliauskas, Anna Lapinš ir Antanas Brizgys. Sveikiname jaunimą, kuris ieško vis daugiau

-- biblinio turinio kūriny, kuri galima pavadinti ir inscenuota kantata, atautas išraiškos šokių, ir kita linksma trumpė opera -- G.C. Menotti "Telefonas" su gražiomis solo bei duetu melodijomis. Įdomu, kad "Laiškai lietuviams" skelbio konkurso mecenatų eilėse yra ir žinoma tautinės srovės veikėja Stefanija Rudokienė.

• KAD TRADICINIO braižo melancholiškos ir gal net sentimentalios poezijos yra pasiilgę lietuviai skaitytojai, parodė Chicagoje gyvenančios poetės Ados Karvelytės neseniai išėjusio pirmojo jos rinkinio "Ne tie varpai" pasisekimas. Pradėjusi rašyti maždaug prieš 35 metus, ji paliko ištikima tai pačiai formai bei braižiui, koks viešpatavo tada: nuoširdi, atvira, melancholiška. Jos bendraamžiai, pvz. K. Bradūnas ar H. Nagys, nors ir neišėję į filosofinės lyrikos lankas, ilgainiui subrandino monumentalius naujo ir, sakyčiau, tikrai tautinio braižo kūrinius, kurie atsigulė antologijose, kurie aptariami rimtose poezijos studijose ir kurių įtaka su grįžo net į okup. Lietuvą. A. Karvelytės poeziją, kol kas, berods, neradusią vietos antologijose bei studijose, atviromis rankomis priėmė gyvoji visuomenė kaip kūrybą, išreiškiančią ir jų nuotakas bei idėjas. Ta pati visuomenė, Lietuvos Dukterų d-jai padėmus iniciatyvą, vasario 25 d. Jaunimo centre buvo surengusi ir poezijos rinkinio "Ne tie varpai" viešą pristatymą, kuriame pirmą kartą Chicagoje pasirodė ir naujasis Jaunimo centro choras, vadovaujamas muz. F. Strolis, o pačią knygą pristatė dramaturgas A. Kairys.

• SKAITYTOJAI yra gerai informuoti apie vis labiau besiplečiančią šių dienų gyvosios lietuvių studentijos veiklą. Šio laikraščio puslapiuose jau buvo užuominų ir apie Illinois universitetą, Urbanoje įsisteigusį pabaltiečių studentų sambūrį "Baltic Peoples Union". Neseniai universitete jie buvo surengę parodą ir pasikvietę iš Chicagos lietuvių skautus -- tautinių šokių šokėjus. Po to jie pradėjo leisti anglų kalba informacinius leidinius apie Pabaltiečių valstybes ir jų kančias okupacijoje, tai pailiustruodami žemėlapius. Vasario 16 tas pats pabaltiečių studentų sambūris universitete suorganizavo kioską, kuriame platino biuletenius ir rinko parašus Jaunimo petičijai. Biuletenių buvo išdalinta apie 5,000. Savo pranešime lietuvių spaudai Urbanos studentai rašo: "BPU nariai darbavosi visą dieną ir, kai atėjo vakaras, visi sutiko, kad vaisiai buvo gausūs. Tą pačią dieną į sambūrį prisirašė nauji nariai. Įdomumas Pabaltijui vis auga ir tai dėka augančio informacijos sklaidimo į studentų masę..." Baltic Peoples Union" valdybą Illinois universitete Urbanoje sudaro: Algis Rimas, Renata Baziliauskas, Anna Lapinš ir Antanas Brizgys. Sveikiname jaunimą, kuris ieško vis daugiau

draugų laisvųjų lietuvių kovoje už gražesnę Lietuvos rytą.

• KARTAIS pasitaiko taip, kad rašomoji mašinėlė netyčia sumaišo raides ir visai iškraipo pavarde, o rašantis, skubėdamas to nepamato. Taip ir aš, aprašydamas "La Boheme" operos spektaklius, dirigentą Gulio Favario pavadinau neteisinga Flavio pavarde, nors prieš akis turėjau programą iš išankstinių nuostatų aprašymu. Jo pavarde buvau teisingai parašęs. Skaitytojų už šią klaidą atsiprašau ir dėkoju tiems, kurie klaidą pastebėjo bei perspėjo.

• J. MAŽEIKOS ir J. Janušaičio populiarų "Paramos" prekyba Marquette Parke vasario 6 d. sulaukė dešimties metų, kai ji įsikūrusi moderniose dabartinėse patalpose, kur per dieną pereinama ne vienas šimtas lietuvių. Šalia kitų gėrybių čia ypač gausiai yra perkama lietuvių spauda, jų tarpe ir "Dirva". Abu prekybos partneriai gražiai sugyvena, puikiai patarnauja ir gausiai aukoja lietuviškiems reikalingams.

WANTED 1ST CLASS
SKILLED
ALL AROUND MACHINE HANDS
AND
WELDING & BRAZING HANDS
Steady work, overtime & fringe
benefits
WALCO ENTERPRISE INC.
13159 Stephens
WARREN, MICH.
313-754-5810 (18-24)

WANTED JOURNEYMEN or
1ST CLASS
DIEMAKERS
Experienced molding dies, line &
stamping. Also
MACHINE HANDS
Excellent working conditions, all
benefits, overtime, Blue Cross, life &
health insurance, paid holidays, vacations, retirement.
CLOVER TOOL &
MANUFACTURING
130 N. GROESBECK
MT. CLEMENS, MICH. (18-21)

JOURNEYMAN or 1ST CLASS
DIE MODEL MAKERS
PLASTIC DUPLICATORS
FIXTURE BUILDERS
(PLASTIC & STEEL)
MOLD MAKERS
Must be able to set up work from
blue prints & close Tolerance, also
TRUCK DRIVER
Overtime & long program.
BEECH PATTERN & TOOL
19431 Mt. Elliot, Detroit, Mich. (18-20)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN

TOOL & DIE
MAKERS
FOR 2nd & 3rd SHIFT

Experience in large stamping
and draw operation and be able
to set up work from blue prints
and close tolerance.

ALSO
JOURNEYMAN
ELECTRICIAN
FOR 2nd SHIFT

Must have experienced in machinery repair.

APPLY OR CALL
ANDERSON BOLLING
CO.

212 Prospect St.
Goshen, Indiana
219-533-3191 (18-24)



Prieš devyneris metus, 1964, III, 15 Chicagoje mirė ilgametis "Dainavos" ansamblio meno vadovas muz. Stepas Sodeika. Čia matome jo palaiškus, giminių, "dainavičių" ir didelio būrio lietuvių lydimus į šv. Kryžiaus liet. bažnyčią, kur velionis per eilę metų vargoninkavo, V. Noreikos nuotrauka

Vilties Draugijos šimtininkui ir
buvusiam Vilties draugijos vicepirmininkui, Dirvos rėmėjui, Tautinės Sąjungos veikėjui

JONUI GAIŽUČIUI,
brangiai motinai Lietuvoje mirus, reiškiame gilią užuojautą

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

Brangiai motinai ANASTAZIJAI
GAIŽUTIENEI Lietuvoje mirus, sūnų

JONĄ GAIŽUTĮ
ir jo šeimą nuoširdžiai užjaučiame

Gerald and Mary
Becker

Detroit, Mich.

A. + A.
MARIJAI JANSONIENEI
mirus, jos vyrui dr. EDUARDUI JANSONUI reiškiame nuoširdžiausią užuojautą

Ada ir Jonas
Musteikiai
Rochester, N. Y.